

TÜRK TİCARET KANUNU KAPSAMINDA
SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ
VE VERGİSEL İLİŞKİLERİN MUHASEBE
UYGULAMASI

Hüseyin PİRĞON
(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir 1997

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK TİCARET KANUNU KAPSAMINDA
SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ
VE VERGİSEL İLİŞKİLERİN MUHASEBE
UYGULAMASI

Hazırlayan
Hüseyin PİRĞON
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Prof.Dr. Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU

Eskişehir 1997

ÖZET

Birleşme en basit tanımıyla, iki veya daha fazla işletmenin tek bir işletme olmak için faaliyetlerini birleştirmesidir.

İşletmelerin birleşmesi iki veya daha fazla işletmenin faaliyetlerinin önemli bir kısmının veya tamamının merkezi bir kontrol altına alınmasını içeren genel bir tanımdır.

Birleşme ve globalleşme İktisat ve İşletme dalında önemli bir yer tutmaktadır.

Günümüzde hızlı bir süreç haline gelen birleşme kavramı çalışmamızın temelini teşkil etmektedir.

Çalışmamızda birleşme uygulamaları muhasebe yönünden ele alınarak;

- Birleşme öncesi bilançoları,
- Birleşme şartları,
- Yevmiye ve büyük defter kayıtları
- Birleşme sonrası bilançoları bir süreç şeklinde açıklanmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

Unity means uniting the factors of two or more business under one administration.

Union of companies means controlling an important part of whole of the factors of two or more companies under a central mechanism.

Union and globalism are important place in Economy and Business.

The conception of union, which has been a quick progress today, takes the basic part of our work.

In our work, by accounting practice of union;

- Balance sheets before union,
- Conditions of union,
- Records of journals and ledger,
- Balance sheets after union.

have taken place for explaining in the union process.

KISALTMALAR

KDV	:Katma Değer Vergisi Kanunu
KVK	:Kurumlar Vergisi Kanunu
TSN	:Ticaret Sicili Nizamnamesi
TTK	:Türk Ticaret Kanunu

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİRKETLERDE BİRLEŞME KAVRAMI

1- BİRLEŞME KAVRAMI	3
2- BİRLEŞME İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	6
2.1-Birleşme Sözleşmesi	6
2.2-Malvarlığı (İşletmelerin) Birleşmesi	6
2.3-Tasfiyesiz İnfisah	7
2.4-Değiştirme Birimi	7
3- BİRLEŞME ŞARTLARI	8
3.1-Birleşen Kurumların Türlerinin Aynı Olması	8
3.2-En Az İki Kurumun Varlığı	9
4- BİRLEŞME TÜRLERİ	9
4.1-Devralma	10
4.2-Yeni Kuruluş	10
5- BİRLEŞMENİN YARARLARI	10

İKİNCİ BÖLÜM

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

1- TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ	12
1.1-Birleşmeyle İlgili Genel Hükümler.....	12
1.2-Birleşmeyle İlgili Özel Hükümler.....	15
1.3-Birleşme Evrakı	16
1.4-Birleşme Sırasında Yapılacak İşlemler.....	17
1.5-Anonim Şirketlerde Birleşme.....	20
1.5.1-Bir Anonim Şirketin Diğer Bir Anonim Şirket Tarafından Devralınması	21
1.5.2-Birden Çok Anonim Şirketin Yeni Kurulacak Bir Anonim Şirkette Birleşmesi ...	23
1.5.3-Bir Anonim Şirketin Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket Tarafından Devralınması	25
1.5.4-Bir Anonim Şirketin Bir Kamu Tüzel Kişiliği Tarafından Devralınması.....	25
1.6-Limited Şirketlerde Birleşme	26
1.6.1-Birleşme Sözleşmesinin Hazırlanması.....	27
1.6.2-Birleşme Sözleşmesinin Genel Kurul Tarafından Kabul Edilmesi	28
1.6.3-Esas Sözleşme Değişikliği İçin Ticaret Bakanlığından İzin Alınması.....	28
1.6.4-Tescil ve İlan.....	29
1.6.5-Birleşme İle İlgili Diğer Hükümler.....	29
1.7-Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerin Birleşmesi.....	30

2-	SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİNE İLİŞKİN KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDAKİ HÜKÜMLER.....	31
	2.1-Birleşme Karının Hesaplanması.....	32
	2.2-Birleşen Kurumların Sorumluluğu.....	35
	2.3-Birleşmeye İlişkin Diğer Hususlar.....	36
3-	SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ İLE İLGİLİ KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNUNDAKİ HÜKÜMLER	38
	3.1-Birleşme Durumunda KDV Matrahının Belirlenmesine İlişkin Yaklaşımlar.....	39
	3.1.1-Emsal Bedeli Yaklaşımı.....	40
	3.1.2- Özsermaye Yaklaşımı.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE ŞİRKETLERİNDE BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

1-	DEVİR YOLUYLA BİRLEŞME	43
	1.1-Birleşen Şirketlerin Bilançoları ve Devir Şartları	45
	1.2-Devralan Şirketin Kayıtları ve Birleşme Bilançosu	47
	1.3-Devralınan Şirketin Kayıtları	50
2-	YENİ BİR ŞİRKET KURULMASI YOLUYLA BİRLEŞME	52
	2.1-Yeni Şirket Kurulması Yoluyla Birleşmede İzlenecek Yol	52
	2.2-Yeni Şirket Kurma Yoluyla Birleşmenin Muhasebeleştirilmesi	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİNE İLİŞKİN BİR UYGULAMA

1- ANKARA PORSELEN TİCARET ANONİM ŞİRKETİ İLE KÜTAHYA TOPRAK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİNİN BİRLEŞMESİ.....	54
1.1-Genel Bilgiler	54
1.2-Muhasebe İşlemleri	55
1.2.1-Birleşme Öncesi Bilançoları	56
1.2.2-Devir (Birleşme) Şartları	58
1.2.3-Birleşmeyle İlgili Muhasebe İşlemleri	58
1.2.3.1-Devralan Şirketin Muhasebe İşlemleri	58
1.2.3.2-Devralınan Şirketin Muhasebe İşlemleri.....	62
SONUÇ.....	65
YARARLANILAN KAYNAKLAR	67
EKLER	69

GİRİŞ

Dünya üzerinde hiçbir nesne yok ki yerinde saysın. İnsanoğlunun yapısından ileri gelmiş olacak ki büyüme ve her zaman bir adım öne geçmek insanlar için vazgeçilmez bir hedef olmuştur. Ekonomik kuruluşlara bakıldığında her birinin özünde büyümenin olduğu görülmektedir. Bu birimleri büyümeye iten nedenlerin başında hiç şüphesiz rekabete karşı korunmak ve kendilerine olan talebi karşılamak gelmektedir. Aynı durum kuşkusuz ülkeler için de geçerlidir. Birleşme ve globalleşme iktisat ve işletme literatüründe önemli yer tutan kavramlardır. Günümüzde hızlı bir akım haline gelen birleşme ise çalışmamızın temelini oluşturmaktadır.

Hukuki açıdan baktığımızda birleşme iki veya daha fazla şirketin birleşerek hukuki bir kişilik meydana getirmesi olarak tanımlanmıştır. Birleşme şirketlerin ekonomik güçlerini arttırma yollarından biridir. Ancak, bunun yanın da birleşme, tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi de beraberinde getirmesi nedeniyle bazı sakıncaları da doğurmaktadır. Bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla çeşitli yasal düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Sermaye Piyasası Kanunu'nda olduğu gibi.

Sermaye şirketlerinin birleşmesini temel alan çalışmamızın birinci bölümünde birleşmeye ilişkin temel kavramlar üzerinde

durulmuş, ikinci bölümde de sermaye şirketlerinde birleşme süreci Türk Ticaret Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu açısından ele alınarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde Deviryoluyla birleşmeye ilişkin muhasebe işlemleri açıklanmış, son bölümde ise devir yoluyla birleşme süreci ve muhasebe kayıtlarına ilişkin bir uygulamaya yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİRKETLERDE BİRLEŞME KAVRAMI

1- BİRLEŞME KAVRAMI

Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeşitli ülkelerde yasal düzenlemelere ve içinde bulunduğumuz yüzyılda özellikle Avrupa Birliği çerçevesinde uluslararası düzenlemelere konu olan birleşme ekonomik toplanma sürecinin en belirgin özelliğidir.

Birleşme en basit tanımıyla, iki veya daha fazla işletmenin tek bir işletme olmak için faaliyetlerini birleştirmesidir.

İşletmelerin birleşmesi, iki veya daha fazla işletmenin faaliyetlerinin önemli bir kısmının veya tamamının merkezi bir kontrol altına alınmasını içeren genel bir terimdir.

Türk hukukuna kaynaklık eden Avrupa ülkelerindeki “**fusion**”, “**fusionne**” terimi, latince “**dökme**” daha açık ifadeyle “**eriterek kalıba dökme**” anlamına gelen “**fusion**” sözcüğünden türemiştir¹.

¹ TÜRK, Hikmet Sami, **Ticaret Ortaklarının Birleşmesi**, Banka ve Ticaret Araştırma Enstitüsü, Ankara, Haziran 1986, s:7.

T.T.K.'nun 146. maddesinde birleşme “iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbirleriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından veya bir, yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibarettir.

Bu yasa hükmünden hareketle şirketlerin birleşmesi;

“En az iki şirket ortağının, başka bir ortaklığa alınması karşılığında malvarlığı ve işletmesini aktif ve pasifleriyle bir bütün olarak o ortaklığa devrederek tasfiyesiz dağılması veyahut en az iki ortağın, ortaklarının yeni kurulan bir ortaklığa alınmaları karşılığında malvarlıkları veya işletmelerini aktif ve pasifleriyle birer bütün olarak bu ortaklığa devrederek tasfiyesiz dağılmaları sonucunda iki veya daha çok ortaklığın tek bir ortaklık durumuna gelmesi”dir.

Bu genel tanımı, üzerinde bazı küçük değişiklikler yapmak suretiyle belirli türde bir ticaret şirketine uyarlamak son derece kolaydır. Örneğin, anonim ortaklıkların birleşmesi, bu ortakların paylı yapısı dikkate alınarak aynı formül çerçevesinde şu şekilde tanımlanabilir;

“En az iki ortaklığın, pay sahiplerine başka bir ortağın pay senetlerinden verilmesi karşılığında malvarlığı veya işletmesini aktif ve pasifleriyle bir bütün olarak o ortaklığa devrederek tasfiyesiz dağılması (devralma yoluyla birleşmesi - absorpsion), veyahut en az iki ortağın, pay sahiplerine yeni kurulan bir ortaklığın pay senetlerinden verilmesi karşılığında malvarlıkları veya işletmelerini aktif ve pasifleriyle birer bütün olarak bu ortaklığa devrederek tasfiyesiz dağılamaları (yeni ortaklık kurulması yoluyla birleşmesi - füzyon) sonucunda iki veya daha çok ortaklığın tek bir ortaklık durumuna gelmesidir.”

-Birleşmede yer alan ticaret şirketlerinin en az birinin malvarlığı ve işletmesi bütün aktif ve pasifleriyle başka bir ticaret şirketine veyahut en az iki ticaret şirketinin mal varlıkları veya işletmeleri bütün aktifleri ve pasifleriyle yeni kurulan bir ticaret şirketine devredilir.(TTK. Md. 145 c.1, 452/I, 453/I; KK. Md. 84 c.1; TSN. Md.79/I).

-Devir, dağılan ortaklık veya ortaklıkların birleşme sırasındaki ortaklarının devralan veya yeni kurulan ortaklığın sıfatını kazanmaları, örneğin dağılan anonim ortaklık veya ortakların pay sahiplerine devrolan veya yeni kurulan ortaklığın pay ve senetlerinden verilmesi karşılığında yapılır. (KK. Md. 84/8; TTK. Md451/8, 452/II.4).

- Devirle beraber ilk durumda en az bir, ikinci durumda en az iki kurum dağılır (TTK. Md. 183/3, 437/7, 451, 453/I; KK. Md. 84; TSN. Md. 81/I-II), ancak olağan dağılma nedenlerinden farklı olarak bu dağılmayı bir tasfiye izlemez. Burada bir tasfiyesiz dağılma söz konusudur.(TTK. Md. 439/I, 451 üst kenar başlığı, 451/I).

-Dağılan kurum veya kurumların malvarlıkları veya işletmeleri aktif ve pasifleriyle bir bütün olarak, yani külli halefiyet yoluyla devralan veya yeni kurulan kuruma geçer(TTK. Md.151/I, 451 c.1; KK. 84 c. 1).

-Sonuçta, en az iki ticaret kurumu tek bir ticaret kurumu haline gelir.(TTK. Md. 146/I, 151...v.d.)

2- BİRLEŞME İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.1- Birleşme Sözleşmesi

Birleşme herşeyden önce, birleşme amacıyla olan iki veya daha fazla kurumun birleşme konusunda verecekleri ortak iradelerinden doğar. İnfisah eden ve devralan şirketlerin yönetim kurulları toplanarak müştereken “Birleşme Sözleşmesi” düzenlemek zorundadırlar. Ayrıca bu sözleşmedeki imzaların notere tasdik ettirilmesi gerekir.(TTK. Md.451, 452). **Birleşme sözleşmesi birleşmenin vazgeçilmez unsurudur.** Türk Ticaret Kanununun genel hükümlerinde birleşme sözleşmesinin şekli konusunda herhangi bir hüküm yoktur².

2.2- Malvarlığı (İşletmelerin) Birleşmesi

Malvarlığı, para ile ölçülebilen aktif ve pasiflerin bütünü olarak tanımlanabilir. Birleşen ve birleşilen şirketlerin malvarlıklarının birbirine katılması ve birleşme sonucunda birleşen kurumların veya devralmada katılan kurumun pay sahiplerine yeni kurulmuş olan ortaklığın veya devralmada devralan ortağın paylarının, birleşmenin bir karşılığı olarak verilmesidir³. Bu hususa dikkat edilmesi gerekmektedir. Çünkü, birleşme ve devralmanın karşılığı yeni kurulan ve devralan şirketin pay senetleri değilde para veya başka birşey verilirse, TTK kapsamındaki anlaşma gerçekleşmiş olmaz. Bunun gibi kısmi devralma da mümkün değildir⁴.

² AYDIN, Davut, **Sermaye Şirketleri Muhasebesi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:351, Eskişehir, 1989, s:131.

³ YASAMAN, Hamdi, **Anonim Ortaklıkların Birleşmesi**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, Haziran 1987, s:7.

⁴ TARAKÇI, Hızır, **Mükellefiyetlerin Sona Ermesi ve Kurumlaşma**, Değişim Yayınları, Adapazarı, 1995, s:432.

2.3-Tasfiyesiz İnfisah

TTK'nun 434'üncü maddesinin birinci fıkrasının 7'inci bendine göre iki ortaklığın birbiri ile birleşmesi ya da bir ortaklığın hukuki kişilik ve durumunu sürdürüp diğerinin ona katılması bir infisah sebebi olarak gösterilmiştir. Normal olarak infisah eden kurum tasfiye haline girer. Fakat, TTK'nun 439'uncu maddesinde belirtildiği gibi 451 ve 454'üncü maddelerindeki durumlarda belirtildiği gibi infisah tasfiye ile sonuçlanmaz. Bu durumlar için "**Tasfiyesiz İnfisah**" olarak ifade edilmektedir.

Tasfiye sırasında alacakların korunması sistemi, tasfiyesiz infisahda da aynen korunmuştur. Bu konu ile ilgili devreden ortaklığın ya da yeni kuruluştaki kurumları malvarlıkları bütün aktif ve pasifi ile külli halefiyet yolu ile devralan ortaklık veya yeni kuruluşa intikal eder.

2.4-Değiştirme Birimi

Devralan ortaklık pay sahiplerine ya da yeni kurulmuş kurumda katılan ortaklara önceki ortaklıkta sahip oldukları mali ve ortaklık haklarına karşılık devralan ortaklıkta ya da yeni kurulan ortaklıkta pay verilir. Bunun için bir ölçü karşılaştırılır ve devralan ortaklığın malvarlığı değerlendirilir ve bir oran saptanır ki buna "**Değiştirme Birimi**" denir⁵.

Katılan ortaklığın sahiplerine pay verebilmesi için devralan kurum, istisnai durumlar dışında sermaye arttırımına gitmek zorundadır. İstisnai durumlar ancak, devralan ortaklığın elinde kendi pay senedinin olması haliyle sınırlıdır.

⁵ TÜRK, a.g.e., s:185.

Değiştirme biriminin belirlenmesinde kullanılmak üzere, katılan ve devralan şirketlerin her birinin aralarında tesbit edilecek bir örneğe göre düzenlenmiş bir bilanço yapmaları ve ilan etmeleri TTK'nun 149'uncu maddesinde öngörülmüştür. Bu bilançoda hangi değerlendirme ölçülerinin uygulanacağı kanunda belirtilmemiş olmakla beraber bilanço kalemlerinin gerçek değerinden hareketle birleşen şirketlerin özvarlıklarının belirlenmesi gerektiği yazarlarca savunulmaktadır.

Değiştirme biriminin bu şekilde saptanan özvarlıkların kıyaslanması suretiyle hesaplanması gerekir⁶.

3- BİRLEŞME ŞARTLARI

3.1-Birleşen Kurumların Türlerinin Aynı Olması

TTK'nun 147'nci maddesine göre birleşme, sadece aynı nev'iden olan şirketler arasında mümkündür. Birleşme bakımından kollektif ile komandit şirketler ve anonim ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler aynı nev'iden sayılmıştır⁷.

Bununla beraber, bir şahıs şirketi ile bir sermaye şirketinin veya tersi durumda bir sermaye şirketi ile bir şahıs şirketinin birleşmesi de mümkündür. Her iki durumda da birleşme Borçlar Kanunu'nun 179 ve 180'inci maddeleri çerçevesinde gerçekleştirilir. Ancak, Borçlar Kanunu'na göre külli halefiyetten söz edilmez ve infisah eden şirketler tasfiyeye girer⁸.

⁶ TARAKÇI, a.g.e., s:424.

⁷ YETKİN, Mustafa, **Ticaret Şirketleri**, Eğitim yayınları, Arpaz matbaacılık, İstanbul, 1977, s:388.

⁸ DOMANIÇ, Hayri, "**Türk Ticaret Kanunu Şerhi I**", Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, Temel Yayınları, İstanbul, 1988, s:570.

3.2- En Az İki Kurumun Varlığı

Birleşme olabilmesi için en az iki ortaklık bulunmalıdır. En az iki kurum bulunmadıkça birleşme yapılamaz. Çünkü, ya bu iki ortaktan biri ötekini devralacak ya da ikisi yeni bir ortaklığın çatısı altında birleşecektir.

Kanunda birleşmeye katılacak ortaklıklar için bir tavan sayısı belirlenmemiştir. Ancak, çok fazla kurumun birleşmesinde uygulama güçlükleri çıkar. Uygulamada genellikle iki, üç ortaklığın birleşmesine rastlanmaktadır.

Birleşme anında en az iki ortağın belirli bir süre boyunca yan yana varolması gerekir. Yoksa belli bir tarihe göre iki ortaklıktan birinin önce diğerinin sonra varolması; böylece ikisinin arka arkaya gelmesi yetmez.

4- BİRLEŞME TÜRLERİ

Şirketlerin birleşerek yeni ve tek bir ortaklık halini almaları mümkündür. Bu işletmelerin hukuki açıdan nasıl olması gerektiği TTK'nun çeşitli maddelerinde düzenlenmiştir.

TTK'nun 146'ncı maddesine göre şirketler iki biçimde birleşirler. Bunlar; 1) devralma ve 2) yeni kuruluş şeklinde birleşmedir.

- **Üretim avantajı:** Güçlerin birleştirilmesi yoluyla verimliliği arttırmak üzere üretim programlarını uyumlaştırmak, standardizasyona gitme, tecrübe değişimi, patent ve buluşları ortak kullanma gibi üretim ilişkileri değerlendirilebilir.

- **Pazar ve satış avantajı:** İki işletme birleştiklerinde aralarındaki rekabeti ortadan kaldırarak, pazar paylarını da birleştirmiş olurlar.

- **Finansman avantajı:** Borçlanma ve hisse senetleri aracılığıyla kaynakların bir şirketten diğer şirkete kaydırılması sahiplik anlaşmalarıyla kolaylaşmaktadır. Ayrıca, işletmeler birleştiklerinde tek başlarına faaliyette bulunmaları durumunda sahip oldukları kapasitenin üstünde bir borçlanma kapasitesine sahip olurlar.

- **Vergi avantajı:** K.V.K.'nin 14. maddesine göre şirketler beş yıldan fazla nakledilmemek kaydıyla geçmiş yılların mali borçlarında meydana gelen zararları kurum kazancından indirebilmektedirler. Kâr eden bir şirket ile zarar eden bir şirket birleştiklerinde zarar, birleşik faaliyetlerden elde edilen kârdan düşülebilmektedir. Böylelikle vergi matrahı da azalacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

1-TÜRK TİCARET KANUNU'NA GÖRE SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

Türk Ticaret Kanunu'nda sermaye şirketlerinin birleşmesiyle ilgili hükümler **genel** ve **özel** hükümler şeklinde ele alınabilir.

1.1- Birleşmeyle İlgili Genel Hükümler

Ticaret şirketlerinin birleşmelerine ilişkin genel hükümler TTK'nun 146 ve 151'inci maddelerinde belirtilmiştir¹².

Daha önce de belirtildiği gibi 146. maddeye göre;

“Birleşme, iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbirleriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibarettir.

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. YETKİN, a.g.e., s:388.

Çeşitli ticaret şirketlerine ait hususi hükümler mahfuz kalmak şartıyla birleşme hakkında müteakip maddelerdeki hükümler tatbik edilir”.

Görüldüğü üzere ilgili maddenin birinci fıkrasında birleşmenin genel tanımı yapılmıştır. İlgili maddenin ikinci fıkrasında ise hukukta geçerli olan, özel hükümlerin varlığı durumunda genel hükümlerin uygulanamayacağına ilişkin halin birleşme durumunda geçerli olduğu vurgulanmıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere özel hüküm yoksa genel hükümler tatbik edilecektir¹³.

TTK'nun 147, 148 ve 149'uncu maddelerinde birleşmeye ilişkin şartlar belirtilmiştir. Bunlar kanundaki ifadeleriyle;

“Birleşme, yalnız aynı nev’iden olan şirketler arasında caizdir. Şu kadar ki, birleşme bakımından kollektif ile komandit şirketler ve anonim şirketler ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler aynı nev’iden sayılır.”(TTK. Md. 147).

TTK'nun 147'nci maddesine göre, farklı türdeki ticaret şirketlerinin birbirleriyle birleşmesi mümkün değildir. Buna ilişki olarak kanunda da belirtildiği üzere bir sınırlama getirilmiştir.

“Birleşme için ilgili şirketlerin mukavelelerinin değişmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde, ayrı ayrı karar vermeleri ve bu kararın tescil ve ilan olunması gerekir.”(TTK. Md. 148).

TTK'nun 148'inci maddesine göre ticaret şirketleri, birleşme konusunda ayrı ayrı karar verecekler ve bu karar tescil ve ilan olunacaktır.

¹³ TARAKÇI, a.g.e., s:425.

“Birleşen şirketlerin her biri, aralarında tesbit edilecek bir örneğe göre tanzim edilmiş olan bilançolarını ilan eylemeye ve birleşme nedeniyle varlıkları sona eren şirketler ise ayrıca kendilerine ait borçların ne suretle ödeneceğine dair tanzim edecekleri beyannameyi bilanço ile birlikte ilana mecburdurlar”(TTK. Md. 149).

TTK'nun 149'uncu maddesine göre, anonim şirketlerin birleşmelerine ilişkin özel nitelik taşıyan 451 ve 452'nci maddeler sebebiyle bilançoların ilanı bu şirketler için geçerli olmayacaktır.

Birleşmenin gerçekleşmesi halinde alacaklıların durumuna ilişkin iki genel hüküm bulunmaktadır. Bunlar TTK'nun 150 ve 151'inci maddelerinde yer almaktadır.

“Birleşme kararı ilan gününden itibaren üç ay sonra hüküm ifade eder. Şu kadar ki, ilandan önce birleşen şirketler borçlarını ifa yahut borca tekabül eden parayı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına, yahut muteber diğer bir bankaya tevdi etmiş veyahut alacaklılar, şirketlerin birleşmesine razı olmuş ise birleşme kararı ilan gününden itibaren hüküm ifade eder.

Borç karşılığının bankaya tevdi keyfiyetinin ilanı lazımdır.

Birleşen şirketlerin alacaklılarından herbiri ilandan itibaren üç ay içinde salahi yetli mahkemeye müracaatla birleşmeye itiraz edebilir. İtiraz hakkından vazgeçmedikçe yahut bu husustaki itirazın reddine dair mahkemece verilen karar kat'ileşmedikçe yahut mahkemece takdir edilecek teminat şirket tarafından verilmedikçe birleşme hüküm ifa etmez”(TTK. Md. 150).

Görüleceği üzere, birleşen şirketin alacaklarının korunmasına ilişkin durum TTK'nun 150'inci maddesinde belirtilmiştir. İlgili

maddeye göre, birleşme kararının hüküm ifade edebilmesi ya alacaklıların itiraz etmesine ya da itiraz etmişlerse bu itirazın mahkemece reddedilmesine bağlanmıştır.

“Yukarıdaki maddede tayin olunan müddet içinde itiraz edilmemişse birleşme muamelesi kat’ileşir ve kalan, yeni kurulan şirket, ortadan kalkan şirketlerin yerine geçer. Bunların bütün hak ve borçları, kalan veya yeni kurulan şirkete intikal eder.

Şirketlerin birleşmesinde yeni bir şirket meydana gelmişse, keyfiyetin ayrıca tescil ve ilanı zaruridir”(TTK. Md. 151).

TTK’nun 151’inci maddesine göre, birleşme kararına alacaklıların itiraz etmemesi durumunda şirketlerin birleşmesi kesindir. Birleşme kesinleştiğinde birleşilen şirket birleşen şirketlerin yerine geçer. Bu duruma **Külli Halefiyet** denir. Birleşme tescil ve ilan olduğu anda külli halefiyet sonuç doğurur¹⁴.

1.2-Birleşmeye İlişkin Özel Hükümler

TTK’nun 142/2 maddesine göre çeşitli ticaret şirketlerine ait özel hükümlere atıfta bulunulmuştur. Birleşmede ticaret şirketleri itibarı ile öncelikle özel hükümler uygulanır.

TTK’unda birleşme ile ilgili özel hükümler **Tasfiyesiz İnfisah** başlığı altında düzenlenen 451 ve 452’nci maddeleri anonim şirketlerin sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ve 454’üncü maddesi ise kamu tüzel kişiliğince devralınması hallerini kapsamaktadır.

¹⁴ YETKİN, a.g.e., s:389.

TTK'nun 451'inci maddesinde bir anonim şirketi diğer bir anonim şirket tarafından bütün aktif ve pasifleriyle devralması sırasında uyulması gereken hükümler yer almaktadır.

TTK'nun 451. maddesinde birden çok anonim şirketin yeni bir anonim şirket oluşturmaya ilişkin hükümler yer almaktadır.

TTK'nun 453. maddesinde ise bir anonim şirketin sermayesi paylara bölünmüş bir komandit şirket tarafından devralınması durumunda komandite ortakların sorumluluğunu düzenlemektir.

TTK'nun 454'üncü maddesinde ise bir anonim şirketin bir kamu tüzel kişiliği tarafından devralınmasına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır¹⁵.

1.3-Birleşme Belgeleri

Birleşmeye ilişkin çalışmaların sürdürülebilmesi için gerekli evraklar şunlardır;

- Birleşen şirketlerin genel kurul kararları,
- Birleşme sözleşmesi,
- Devrolan şirketlerin özvarlığının tesbitine ilişkin mahkeme kararı ve bilirkişi raporu,
- Tekdüzen hesap planına göre düzenlenmiş bilançolar ve şirket borçlarının ne suretle ödeneceğine dair beyannamenin birlikte ilanına ait gazete,
- Tesbit zaptı(Devralan),

¹⁵ Belirtilen birleşme çeşitleri ve ilgili kanun maddeleri ileride ayrıntılı biçimde incelenecektir.

-Yönetim kurulu kararı(Devralma suretiyle sermaye artırımına ait karar),

-Birleşen şirketlerin genel kurul kararının ilan edildiği gazete.

1.4-Birleşme Sırasında Yapılacak İşlemler

Birleşme sırasında yapılacak işlemleri devralma ve yeni kurulan şirketler için ayrı ayrı ele alacağız.

Devralma bir şirketin bütün aktif ve pasifleriyle diğer bir ticaret şirketine intikal etmesidir. Ekonomik hayatta, belirtilen durum için **şirket evlilikleri** tabiri kullanılmaktadır.

Devir işlemi sırasında birleşme önsözleşmesi hazırlanarak çalışmalar başlar. Ardından da birleşme önsözleşmesini görüşmek üzere genel kurul toplantıya çağrılır.

Genel kurulun olumlu karar vermesi durumunda, her iki şirketin yöneticileri şirketlerinin özvarlıklarının tesbitini mahkemeden isterler.

Birleşen ortaklıkların yönetim kurulları genel kurullarından aldıkları yetki uyarınca karşılıklı görüşmelerle birleşme sözleşmesini hazırlarlar. Bu durum TTK'nun 451/8. maddesinde belirtilmiştir.

Birleşme sözleşmesinde belirtilmesi gereken konular kanunda açıkça belirtilmemiştir. Ancak, asgari olarak birleşme tarafları, ticaret sicil kayıtları, adresleri ve birleşme niyetleri, birleşmenin hangi kanun maddelerine dayanılarak yapıldığı, birleşme nev'i, birleşmeye taraf olanların yükümlülükleri belirtilmelidir. Birleşme sözleşmesinin içeriği kanunla belirlenmediği için olayın mahiyetine göre belirtilen

hususlara ekler yapılabilir. Birleşme sözleşmesi tasarı haline geldikten sonra şirketlerin genel kurulları toplantıya çağrılır, tasarı görüşülür ve onaylanması yönünde karar alınır.

Genel kurulun birleşmesiyle ilgili olarak alacağı kararın toplantı ve karar nisabına TTK'nun 148'inci maddesi uyarınca ana sözleşme değişikliği ile ilgili nisaplar uygulanır. TTK'nun 388'inci maddesinde ilk toplantıda şirket sermayesinin en az yarısını oluşturan pay sahiplerinin mevcudiyeti, ikinci toplantıda ise bunun üçte biri yeterlidir.

Devrolan şirketler, birleşmeyle ilgili genel kurul kararlarını TTK'nun 148'inci maddesine istinaden devir bilançosunu ve kendilerine ait borçları nasıl ödeyeceklerine dair bir beyanı tescil ve ilan ettireceklerdir. Yönetim kurullarından aldıkları yetkilere istinaden bir araya gelerek birleşme sözleşmesini imzalarlar.

Birleşme kararının tescil ve ilanından sonra devrolan şirket veya şirketler infisah eder ve bunlar için bir birleşme veya devir dönemi başlar.

Birleşme olayı devrolan şirketin sermaye gerektirdiği için devralan şirketin birleşme kararını alırken sermaye arttırımı konusunda da genel kuruldan karar çıkarması ve bu karara ilişkin olarak ana sözleşmenin değiştirilmesi için Bakanlığın ilgili müdürlüğünden izin alınması gerekir.

Bakanlıktan izin alındıktan sonra, bu değişikliğin mahkemeye onaylanması safhası gelmektedir. Mahkemenin onayı alındıktan sonra devralan şirketin sermaye arttırımına ilişkin ana sözleşme değişikliği ticaret siciline tescil edilir ve ilan olunur.

Birleşme kararı bu ilandan itibaren üç ay sonra hüküm ifade eder(TTK. Md. 150). İlandan itibaren üç ay içinde alacaklılardan herbiri yetkili mahkemeye başvurarak birleşmeye itiraz edebilir.

İlandan sonra itiraz edilmemişse birleşme kesinleşir ve kalan yahut yeni kurulan şirket, ortadan kalkan şirketlerin yerine geçer. Bunların bütün hakları ve borçları kalan veya yeni kurulan şirkete intikal eder(TTK. Md. 151).

Bundan sonra birleşmenin tamamlanmasına ilişkin işlemlere başlanır. Bu işlemler TTK'nun 451'inci maddesinde sayılmıştır. Bunları şöyle belirtebiliriz;

“1-Devralan şirketin idare meclisi infisah eden şirketin alacaklılarını tasfiye hakkındaki hükümlere göre davet eder,

2-İnfisah eden şirketin malları, borçları, tediye veya temin edilinceye kadar ayrı olarak veya devralan şirket tarafından idare olunur,

3-Devralan şirketin idare meclisi azaları, alacaklılara karşı infisah eden şirket mallarının ayrı olarak idaresini temin hususunda şahsen ve müteselsilen mesuldürler,

4-Malların ayrı olarak idare edildiği müddet içinde infisah eden şirkete karşı açılacak davalarda yetkili mahkemenin yetkiliyeti bakidir,

5-İnfisah eden şirketin alacaklılarıyla devralan şirket alacaklıları arasındaki münasebetlerde devralanın ve ayrı idareye tabi olan mallar aynı müddet içinde infisah eden şirketin malları sayılır, devralan

şirketin iflasında bu mallar ayrı bir masa teşkil eder ve icabediyorsa münhasıran infisah eden şirket borçlarının ödenmesinde kullanılır,

6-Her iki şirket malları, ancak infisah eden bir anonim şirket mevcudunun pay sahiplerine dağıtılması cazip olduğu anda birleştirilir,

7-Şirketin infisahı, ticaret siciline tescil olunur. Şirket borçları tediye veya temin edildikten sonra ticaret sicilinden infisaha ait kayıt silinir ve keyfiyet ilan olunur,

8-İnfisahın tescilinden sonra devralan şirket tarafından infisah eden şirketin pay sahiplerine karşılık olarak verilecek hisse senetleri, birleşme mukavelesi hükümlerine göre kendilerine teslim olunur.”

Birleşme halinin ikinci şekli, yeni bir şirket kurulması sonucunu verir. Burada, birçok şirketin malları yeni kurulacak bir şirket tarafından devralınır. Böylece, devralınan şirketlerin malları tasfiye edilmeksizin yeni şirkete geçmiş olur (TTK. Md.452).

1.5-Anonim Şirketlerde Birleşme

TTK'nun anonim ortaklıkların birleşmesine ilişkin hükümler, genel ve özel hükümler olarak iki grupta düzenlenmiştir. TTK'nun 146 ve devamı maddelerinde genel hükümler yer almaktadır, 451 ve 452'nci maddeler ise özel hükümleri içermektedir.

Türk Ticaret Kanunu anonim şirketlerde birleşmeyi üç başlık altında ele almıştır. Bunlar;

- Devralma(TTK. Md. 451),
- Yeni şirket kurulması(TTK Md. 452),

-Sermayesi paylara bölünmüş bir komandit şirket tarafından devralma(TTK. Md. 453)¹⁶.

Üçüncü durumun ülkemizde uygulaması yoktur¹⁷.

Çalışmamızın bu kısmında birleşmenin yapıldığı kurumlar gözönüne alınarak anonim şirketlerde birleşme sürecinin aşamalarını ortaya koymaya çalışacağız.

1.5.1-Bir Anonim Şirketin Diğer Bir Anonim Şirket Tarafından Devralınması

Bir anonim şirketin aktif ve pasifleriyle diğer bir anonim şirket tarafından devir alınması durumunda izlenecek prosedür ve işlemler TTK'nun 451'inci maddesinde belirtilmiştir. Bunlar;

-Birleşme sözleşmesinin hazırlanması; TTK'nun birleşmeyle ilgili genel ve özel hükümleri gereği ortakların birleşmesi için ilk koşul, birleşecek ortakların bir sözleşme yaparak birleşme koşullarını saptamalarıdır¹⁸. Ancak buna ilişkin olarak TTK'nun 451'inci maddesinde birleşme sözleşmesi biçim olarak bir şekle bağlanmazken 452'nci maddesinde sözleşme imzalarının noterce tasdik edilmesi koşulu öngörülmektedir.

Birleşme sözleşmesinde aşağıdaki hususlar belirtilmelidir.

- a)Ana sözleşme hazırlıkları,
- b)Sözleşme gereğince birleştikleri,

¹⁶ ERİŞ, Gönen, **Anonim Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1995, s:744.

¹⁷ BEKTÖRE, Sabri, BENLİGİRAY, Yılmaz, AYDIN, Davut, **Şirketler Muhasebesi**, Birlik Ofset Yayıncılık, Eskişehir, 1996, s:184.

¹⁸ ERİŞ, a.g.e., s:744.

- c)Yeni şirketin bütün paylarının taahhüt olunduğu,
- d)Mevcut şirketlerin mallarını sermaye olarak yeni şirkete koydukları,
- e)Yeni şirketin zorunlu organlarının tayin edildiği¹⁹.

-Alacaklıların daveti; devralan şirketin yönetim kurulu infisah eden şirketin alacaklarını tasfiye halindeki hükümlere göre davet eder.

Alacaklı oldukları şirket defterleri ve sair kayıtlardan anlaşılan ve ikametgahları bilinen şahıslara taahhütlü mektupla diğer alacaklılara TTK'nun 317'nci maddesinde belirtilen gazete ve aynı zamanda ana sözleşme ile belli edildiği şekilde ilan suretiyle şirketin infisahından haberdar ve alacaklarını bildirmeye davet olunurlar(TTK. Md. 37, 445, 451).

-İnfisah eden şirketin mallarının idare edilmesi; infisah eden şirketin malları, borçları tasfiye edilinceye kadar ayrı olarak ve devreden şirket tarafından yönetilir.

Devralan şirketin yönetim kurulu üyeleri alacaklılara karşı infisah eden şirket mallarının ayrı olarak yönetimini sağlamak hususunda şahsen ve müteselsilen sorumludur.

-İnfisahın tescil ve ilan işlemleri; şirketin infisahının ticaret siciline tescil ettirilmesi gerekir. Şirket borçlarının tediye ve temin işlemleri yapıldıktan sonra infisaha ait kayıt silinir ve keyfiyet ilan olunur.

¹⁹ KIZILOT, Şükrü, EYÜPGİLLER, Saygın, **Şirketler Muhasebesi Hukuku,** Vergilendirilmesi ve Mevzuatı, Yaklaşım Yayınları, 1995, s:1411.

-Yeni hisse senetlerinin verilmesi; infisahın tescil işlemleri tamamladıktan sonra, devralan şirketçe, infisah eden şirketin pay sahiplerine karşılık olarak verilecek pay senetleri, birleşme sözleşmesi hükümlerine göre kendilerine teslim olunur²⁰.

1.5.2-Birden Çok Anonim Şirketin Yeni Kurulacak Bir Anonim Şirkette Birleşmesi

“Birden çok anonim şirketin malları yeni kurulacak bir anonim şirket tarafından devralınabilir.” şeklindeki TTK’nun 452/1’inci maddesinin ilk cümlesine göre yeni bir şirketin katılacak anonim şirketler tarafından kurulması şart değildir.

TTK’nun 452/1’inci maddesinde ifade edildiği üzere, birden çok anonim şirketin yeni bir anonim şirket tarafından devralınması, TTK’nun 451’inci maddesinde düzenlenen katılma ve devralmaya girer.

Birden çok anonim şirketin, kurulacak yeni bir anonim şirketle birleşmeleri için yapacakları işlemler şu şekilde belirtilebilir;

Yapılacak ilk işlem, birleşen birden çok anonim şirket yönetim kurullarının birleşme sözleşmelerini imza etmeleridir.

İkinci aşama, birleşme sözleşmesi ile yeni ana sözleşmenin genel kurulda onanmasıdır. Genel kurulların onama kararında, birleşme sözleşmesi ve anasözleşmenin noter numaralarına yollama yapmakla yetinebileceği gibi, her iki sözleşme ve bilançonun genel kurul kararlarına eklenmesi veya aynen karar metnine yazılması da mümkündür²¹.

²⁰ AYDIN, a.g.e., s:133.

²¹ DOMANIÇ, Hayri, **Anonim Şirket Hukuku ve Uygulaması**, Temel

Üçüncü aşama; genel kurulların onama kararlarının ardından daha önce düzenlenmiş bulunan yeni mukavelesi esas alınarak bunu izleyen kuruluş işlemleri tamamlanır. Bu işlemler kısaca şöyledir;

- Ticaret Bakanlığından izin alınacaktır. İzin dilekçesine, birleşme sözleşmesi, anasözleşme, bilançolar, birleşen şirketlerin malvarlıklarının sermaye değerini tesbit eden ve TTK'nun 393'üncü maddesi gereğince mahkemelerce tayin edilmiş bilirkişi raporları genel kurulların onama kararlarına eklenecektir.

-İzinden sonra, birleşme ve yeni şirket kurulması işlemleri mahkemece tasdik edilir.

-Mahkemenin, birleşme neticesinde meydana gelen yeni şirketin ticaret sicili ile birleşen şirketlerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur (TTK.Md. 452/2.3).

-Tescil ile yeni şirket kurulmuş olur (TTK. Md. 301/1), ancak birleşen şirketler sicilden silinmez (TSN. Md. 81/1). Bu şirketlerin sicilden silinmesi için alacaklıların haklarının temin ve tediye edildiğinin veya bunların birleşmeye muafakat ettiklerinin TSN'nin 80'inci maddesinde yazılı ve noterden tasdikli belgelerle ispat edilmesi lazımdır.

Yeni şirketin tescil edilip, tüzel kişilik kazanmasından sonra, TTK'nun 452/1'inci maddesinin yollaması ile bir anonim şirketin diğer bir anonim şirket tarafından devralınması ile ilgili TTK'nun 451'inci maddesindeki işlemler yapılır²².

²² Bkz. DOMANIÇ, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, s:492.

-Yeni şirketin tescilinden sonra, infisah eden şirketlerin ortaklarına yeni şirketin hisseleri, birleşme sözleşmesi ile ana mukavele şartlarına tahsis ve tevzi edilir (TTK. Md. 425/1-4).

1.5.3-Bir Anonim Şirketin Sermayesi Paylara Bölünmüş Bir Komandit Şirket Tarafından Devralınması

Sermaye şirketlerinin birleşmesi ile ilgili şartları düzenleyen TTK'nun 147'nci maddesinde bir anonim şirketin sermayesi paylara bölünmüş bir komandit şirket tarafından devralınması TTK'nun 453'üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Bu konuya ilişkin olarak yapılacak işlemler TTK'nun 451'inci maddesi gereğince bir anonim şirketin mevcut bir anonim şirket tarafından devralınması ile yapılacak işlemlerle aynıdır(TTK. Md. 453/2). Ancak, devralan komandit şirketin komandite ortakları katılan ve infisah eden anonim şirketin borçlarından sınırsız ve zincirleme olarak sorumludur²³.

1.5.4-Bir Anonim Şirketin Bir Kamu Tüzel Kişiliği Tarafından Devralınması

Bir anonim şirketin devlet, vilayet veya belediye gibi kamu tüzel kişiliği tarafından devralınması durumunda şirketin genel kurulu tasfiye yapılmasına karar verebilir (TTK.Md. 454/1).

²³ TARAKÇI, a.g.e., s:412.

Anayasanın imkan verdiği üzere su, elektrik, yakıt maddeleri, bazı stratejik nedenler gibi, kamu hizmeti niteliği taşıyan konularla uğraşan işletmelerin kamu yararına devletleştirilmesi düşünülebilir²⁴. Anonim şirket olarak örgütlenmiş olan kuruluşların devletleştirilmesi söz konusu olduğu zaman tasfiyesiz infisah imkanı söz konusu olabilmektedir.

Bu durumda, şirketin tüm aktif ve pasifleri idareye geçer.

Bir anonim şirketin TTK'nun 454'üncü maddesine göre bütün aktif ve pasifleriyle devletleştirilmesi, şirketin önüne iki seçenek sunmaktadır. Şirket bu seçeneklerden birini seçme imkanına sahiptir. Bu imkanlar;

-Eğer faaliyete devam edilmek isteniyorsa, yeni iştigal konuları seçilir, anasözleşmede gerekli değişiklikler yapılır ve çalışmaya devam eder.

-Pay sahipleri isterlerse tasfiyesiz infisaha karar verebilirler. Devletleştirme, şirketi tasfiye yolu ile sona erme işlemlerinden kurtarır.

1.6-Limited Şirketlerde Birleşme

Bir veya daha fazla limited şirketin diğer bir limited şirketle birleşmesi halinde birleşen şirketler için birleşme; infisah ya da tasfiye işlemi niteliğindedir²⁵. Ancak, birleşmede vergi matrahı, tasfiye kârı değil, birleşme kârı olacaktır²⁶.

²⁴ ÇEVİK, Orhan Nuri, **Anonim Şirketler**, Seçkin Yayınları, Ankara, 1988, s:1152.

²⁵ YAZICI, Mehmet, DURMUŞ, Ahmet, **Muhasebe-2 Dönemsonu İşlemleri**, Sermet Matbaası, İstanbul, 1979, s:282.

²⁶ KIZILOT, EYÜPGİLLER, a.g.e., s.552.

Türk Ticaret Kanunu'nda Limited Şirketlerde birleşmeye ilişkin özel hükümler koyulmamış, bunun yanında Anonim Şirketlere ilişkin hükümlere atıflar da yapılmamıştır²⁷.

Türk Ticaret Kanununda birleşen şirketlerin nev'ilerinin aynı olması şart koşulmaktadır (TTK. Md. 147). Ancak birleşme bakımından kollektif ile komandit şirketler ve anonim ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler aynı nev'i olarak kabul edilmiştir.

Bu duruma göre, bir kollektif şirketin bir limited şirket ile birleşmesi mümkün değildir. Ancak, bir limited şirket yine başka bir limited şirket ile birleşebilir.

Limited şirketlerde birleşme olayının gerçekleşme süreci ve bu süreçte yapılacak işlemleri şu şekilde sıralayarak açıklayabiliriz;

1.6.1-Birleşme Sözleşmesinin Hazırlanması

Birleşmeye ilişkin ilk işlem, öncelikle birleşme kararını verecek şirketlerin şartlarını aralarında kararlaştıracakları bir **Birleşme Sözleşmesini** düzenlemeleri gerekir. Bu nedenle şirketin yetkili organlarının genel kurullarını toplantıya davet etmeleri ve birleşmenin ilk şartı olan **birleşme sözleşmesinin düzenlenmesine ilişkin olarak yetki alınması gerekir**²⁸.

Genel kurulun olur kararı alındıktan sonra, şirketlerin idari organları bir araya gelerek Genel Kurullarından almış oldukları talimatlara göre birleşme sözleşmesini oluştururlar.

²⁷ ÇEVİK, a.g.e., s:393.

²⁸ ÇEVİK, a.g.e., s:394.

Sözleşmede, devralan şirketin aktif ve pasiflerinin içeriği, devralan şirketin sermayesinde meydana gelen değişiklik, infisah eden şirketin pay sahiplerine verilecek payların miktarları belirtilir. Birleşmenin esasları belirtilerek, iki şirketin idare organları tarafından imza tesbit edilerek bir örneğe göre düzenlenmiş bilançoları eklenir(TTK. Md. 149).

1.6.2-Birleşme Sözleşmesinin Genel Kurul Tarafından Kabul Edilmesi

Birleşme sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra her iki şirketin genel kurulu toplantıya davet edilir. Genel kurul birleşmeyi görüşüp mukaveleyi tasdik eder. Birleşme mukavelesi genel kurulca kabul ve tasdik edilmedikçe, birleşme hüküm ifade etmez (TTK. Md. 148).

TTK'nun 148'inci maddesine göre, birleşen her iki şirket anasözleşmesinin değiştirilmesi hakkındaki usul ve şartlar dahilinde toplanarak karar vermeleri gereklidir.

1.6.3-Esas Sözleşme Değişikliği İçin Ticaret Bakanlığından İzin Alınması

Birleşme genellikle devralan şirkete, katılan şirket pay sahiplerine hisse senedi verilmesi yönünde sermaye arttırımına gidilmesini gerekli kılar. Bu sebeple, devrolan şirket anasözleşmesinin sermaye maddesi ile bu arada değiştirilmesi gerekli görülen benzeri maddelerinin yeniden düzenlenmesi için Ticaret Bakanlığına başvurularak izin istenir.

1.6.4-Tescil ve İlan

Ticaret Bakanlığının onayından sonra değişiklik ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.

Sicil memuru, kararı veren şirketlerin anasözleşmelerinin değiştirilmesi hakkındaki şartların yerine getirilip getirilmediğini ve şirketlerin TTK'nun 147'inci maddesine istinaden aynı nev'iden olup olmadıklarını özellikle inceler (TTK. Md. 80).

1.6.5-Birleşme İle İlgili Diğer Hükümler

Birleşme kararı ilan gününden itibaren üç ay sonra hüküm ifade eder (TTK. Md. 150/D).

Birleşen şirketlerin alacaklılarından herbiri, ilan gününden itibaren üç ay içinde yetkili mahkemeye başvurarak birleşmeye itiraz edebilirler. Bu süre birleşme kararının verildiği günden itibaren başlar.

İtiraz edilmesi halinde, itirazdan vazgeçilmedikçe, itirazın reddine dair mahkemece verilen karar kesinleşmedikçe, mahkemece verilecek teminat şirket tarafından verilmedikçe birleşme hüküm ifade etmez (TTK. Md. 150/3).

Kanunumuz bazı hallerde istisnai olarak, itiraz müddetinin dolmasını beklemeden kararın hüküm ifade etmesine olanak vermiştir.

Birleşen şirketler ilandan önce borçlarını ifa etmişlerse, borca tekabül eden parayı muteber bir bankaya yatırmışlarsa ve bu durumu ilan ettirmişlerse ve alacaklılar şirketin birleşmesine razı olmuşlarsa birleşme kararı ilan gününden itibaren hüküm ifade etmektedir (TTK. Md. 151/I, TSN. Md. 80).

Bunların yanı sıra şirketlerin birleşmesi ile yeni bir şirket kurulmuş ise yani tam birleşme durumu söz konusu ise, yeni şirketin ayrıca tescil ve ilanı zorunludur(TTK. Md. 152/2, TSN. Md. 79/4).

1.7-Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerin Birleşmesi

TTK'nun 147'nci maddesine göre, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ancak diğer bir veya birkaç sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ile veya anonim şirketle birleşebilirler. Bunun dışında diğer şirketlerle sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin birleşmesi söz konusu değildir²⁹.

Tasfiye durumunda, tasfiye memuruna düşen sorumluluklar ve ödevler birleşme durumunda birleşilen şirkete düşmektedir³⁰.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin, yeni bir şirket kurmak üzere diğer bir şirketle birleşmesi halinde yeni kurulan şirketin defterlerinde kuruluş kayıtlarının ve dağıtılan şirketlerin defterlerinde de tasfiye kayıtlarının yaptırılması gerekir³¹.

²⁹ BEKTÖRE, Sabri, BENLİGİRAY, Yılmaz, **Şirketler ve Kooperatifler Muhasebesi**, TC. Anadolu Üniv. Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı, Eskişehir, 1986, s:220.

³⁰ AYDIN, a.g.e., s:189.

³¹ BEKTÖRE, Sabri, **Muhasebe: Ticaret Şirketleri**, Eskişehir İTİA Yayınları, No:212/137, Eskişehir, 1979, s:194.

2-KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NA GÖRE SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİ

Birleşen ve devirle ilgili olarak Kurumlar Vergisi Kanunu'nda yer alan hükümlere bakıldığında daha önce incelediğimiz TTK ile aralarında iki farkın varlığı göze çarpmaktadır. Bunlar;

-KVK'na göre birleşme TTK'nun aksine tasfiye hükmündedir ve birleşme karı tasfiye karı gibi hesaplanarak vergiye konu olan miktar belirlenmektedir.

-KVK'nun katılma şeklindeki birleşmeleri devir olarak adlandırılması ve bu durumda bazı şartların yerine getirilmesi durumunda vergilemenin yapılmamasıdır.

KVK'nun 36'ncı maddesi **Birleşme** başlığını taşımaktadır. Maddede yer alan ifade aynen şöyledir;

“Bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme sebebiyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye karı yerine birleşme karı vergiye matrah olur.

Tasfiye karının tesbiti hakkındaki hükümler birleşme kârının tesbitinde de geçerlidir. Şu farkla ki, münfesihi kurumun veya kurumların ortaklarına veya sahiplerine birleşilen kurum tarafından doğrudan doğruya veya vasıta ile verilen değerler, kurumun tasfiyesi halinde ortaklara dağıtılan değerler, kurumun tasfiyesi, halinde ortaklara dağıtılan değerler yerine geçer.

Birleşilen kurumdan alınan değerler Vergi Usul Kanunu'nda yazılı esaslara göre değerlendirilir.

34 ve 35'inci maddelere göre tasfiye memurlarına düşen sorumluluk ve ödevler birleşme halinde, birleşilen şirkete terettüp eder.”

Bu maddede belirtilen hükmü aşağıda ana başlıklar halinde ele alarak açıklamaya çalışacağız.

TTK'nda **Tasfiyesiz İnfisah** olarak belirtilen birleşme KVK'nunda **tasfiye** niteliğine sahiptir. Buna bağlı olarak birleşme karı da tasfiye karı gibi saptanarak vergilendirilecektir³².

KVK'nun 30-35'inci maddelerinde tasfiyeye girmiş kurumların vergilendirilmesi, vergilendirme dönemi, tasfiye karının hesaplanması, verilecek beyannameler ve sorumluluklar bakımından bir takım özel görevler sevk edilmiştir.

2.1-Birleşme Kârının Hesaplanması

KVK'nun 36'ncı maddesinde birleşme halinde birleşme karının, tasfiye karının tesbiti hakkındaki hükümlere göre hesaplanacağı öngörülmektedir.

Tasfiye karının hesaplanmasına ilişkin hükümler KVK'nun 32'nci maddesinde şu şekilde belirtilmiştir.

³² TARAĞCI, a.g.e., s:434.

“Tasfiye halinde kurumların vergi matrahı tasfiye karıdır.

Tasfiye kârı, tasfiye döneminin sonundaki servet değeri ile tasfiye döneminin başındaki servet değeri arasındaki müsbet farktır.”

Maddenin içerisinde yer alan servet değeri kavramı ise KVK'nun 33/I'nci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre;

“Tasfiye döneminin başındaki servet değeri, kurumun tasfiye dönemi başındaki bilançosunda görülen özsermayesidir. Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde müteakip tasfiye dönemlerinin başındaki servet değeri, bir evvelki dönemin son bilançosunda görülen servet değeridir.”

Servet değeri, KVK'nun 33/1'inci maddesinden anlaşılacağı üzere özsermaye olarak tanımlanmıştır. Bu durumda tasfiye karını, tasfiyeye giren kurumun dönem sonundaki ve dönem başındaki özsermaye farkı olarak anlamak gerekmektedir³³.

KVK'nun 36'ncı maddesine göre, birleşme halinde tasfiye hükümleri uygulanacağından birleşme kararının tesbitinde üstteki açıklamalar da dikkate alındığında, dönemsonu dönembaşı özsermayeleri dikkate alınacaktır. Bu da **birleşme döneminin belirlenmesi** konusunun önem kazanmasına neden olmaktadır.

Birleşme dönemi ve bu dönemin başlangıç-bitiş tarihlerinin belirlenmesinde kuramsal ve uygulama açısından ortak sonuca varılmış konular değildir. Bir kısım uygulamacı ve araştırmacıya göre, birleşme durumunda tasfiye halinde olduğu gibi farklı bir tarih ve bu tarihler arasında yer alan dönem bulunmadığı, bu nedenle birleşme

³³ TARAKÇI, a.g.e., s:435.

sözleşmesinin ilgili genel koşullarla onaylandığı tarihin birleşmenin başladığı ve sonuçlandığı tarih olarak dikkate alınması gerektiğini savunurken, bir kısım uygulamacı ve araştırmacı ise birleşme halinde de tasfiyede olduğu gibi bir başlangıç ve bitiş tarihi olduğunu savunmaktadırlar. Bu görüş taraftarlarına göre, birleşme kararının tescil edildiği tarih birleşmenin başlangıcı, birleşilen şirketin sermaye arttırımına ilişkin anasözleşme değişikliğinin tescil ve ilan edildiği tarihte birleşmenin sonu olarak kabul edilmektedir. Bu iki tarih arasındaki dönem **birleşme dönemi** olarak kabul edilmektedir.

Birleşme dönemi içinde oluşabilecek kâr üç ayrı kaynaktan meydana gelebilir³⁴. Bunlar;

-Birleşme nedeniyle infisah eden şirkette, birleşme olayının tamamlandığı tarihe kadar devam eden ticari ve sınai faaliyetlerden,

-Birleşen şirketin aktif değerlerinin içermiş olduğu gizli yedeklerin birleşme nedeniyle realize edilmesinden,

-Birleşen şirketin muhasebe kayıtlarında görünmeyen ancak, iktisadi anlamda bir değer olarak açık olan şerefiyesinin realize edilmesinden kaynaklanabilir.

Birleşme dönemi içinde oluşan bu karlar birleşme karını oluşturmaktadır. KVK'nda servet değerinin hesaplanmasında kullanılan dönemsonu ve dönembaşı servet değerlerinin yer aldığı bilançoların ayrı ayrı düzenlenmesi gerekmektedir³⁵.

³⁴ TARAKÇI, a.g.e., s:436.

³⁵ Konuya ilişkin uygulama örnekleri için bkz. TARAKÇI, a.g.e., s:436.

2.2-Birleşen Kurumların Sorumlulukları

KVK'nun birleşmeye ilişkin 36'ncı maddesinin son fıkrasında yer alan "34 ve 35'inci maddelere göre tasfiye memuruna düşen sorumluluk ve ödevler, birleşme halinde, birleşilen kuruma terettüp eder." şeklindeki ifadeden hareket edecek olursak, hükümlerle atıfta bulunulan maddelere göre, birleşilen kurumun sorumluluk ve ödevleri şu şekilde belirtilebilir;

"-Birleşen kurumun hesap dönemi başında, birleşme döneminin başlangıç tarihine kadar geçen süreyi kapsayan kıst döneme ilişkin kurum kazancı, birleşen kurum tarafından, KVK'nun 21'inci maddesinde ifade olunan şekline göre, kıst dönemin bittiği tarihin içinde bulunduğu ayı takip eden dört ay içinde beyan edilecektir. Ancak birleşme, beyanname süresi içinde sona ererse, bu sefer kıst döneme ilişkin beyannamenin verilme süresini geçemez.

Kıst dönem karına ilişkin verginin normal süresinde ödenmesi ise fiilen mümkün olamaz. Çünkü, KVK'nun 42/2'inci maddesi hükmü uyarınca en geç birleşme karına ilişkin vergilerle birlikte ödenmesi gerekir.

-Birleşilen kurum, birleşen kurumun birleşme döneminin sonunda oluşan birleşme karını birleşmenin gerçekleşmesinden (birleşilen şirketin sermaye artırımının tescil ve ilan edildiği tarihten) itibaren 15 gün içinde beyan etmek ve bu sürede üzerinden hesaplanan vergiyi ödemek zorundadır (KVK. Md. 36,32 ve 42).

-KVK'nun 42'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, birleşilen kurum birleşen kurumların tahakkuk etmiş fakat henüz vadeleri gelmemiş bulunan vergilerini birleşme karına ilişkin vergiyle aynı süre içinde ödeyecektir.

-KVK'nun 36'ncı maddesi hükmüyle atıf yapılan aynı kanunun 35'inci maddesi gereğince, birleşme halinde birleşilen kurum, birleşme kararını beyan ettiğinde, vergi açısından birleşme işleminin incelenmesini talep etmelidir. Bu talebine istinaden, tasfiye bölümünde, bu maddeyle ilgili olarak yapılan açıklamalara uygun olarak birleşmenin incelenmesi gerekir. Gerekli incelemelere bir ay içinde başlanılmalı ve inceleme sonucunun birleşilen kuruma (Vergi Dairesi'nin inceleme sonuçlarına ilişkin raporu teslim aldığı tarihten itibaren) 15 gün içinde bildirilmesi gerekir. İncelemeye bir ay içinde başlanılmazsa, bu durum birleşilen kurumun KVK'nun 34'üncü maddesinde belirtilen sorumluluklarını ortadan kaldırır (yargının görüşü bu yöndedir).

Ancak burada hemen belirtelim ki, bu sorumluluk birleşme olayının bir tarafı olan birleşen kurumun tasfiye memuru olma vasfı nedeniyle ortadan kalktığından, birleşme olayının birleşilen kurumun tüzel kişiliğinde meydana getireceği vergi yüklerine ait sorumluluğunu etkilemez³⁶.

2.3-Birleşmeye İlişkin Diğer Hususlar

Bu başlık altında konunun daha iyi anlaşılmasına ve açıklanmasına kolaylık sağlayacağına inandığımız bir takım noktaları belirtmeye çalışacağız.

Bunlardan ilki, birleşme olayının aynı takvim yılı içerisinde gerçekleşmemesi durumunda birleşme döneminin belirlenmesine ilişkindir. Daha önceki kısımlarda belirttiğimiz üzere KVK'nun ilgili maddesinde birleşme tasfiye olarak kabul edilmiştir. Bilindiği üzere, tasfiye müessesinde tek dönem geçerlidir. Bu, daha sonraları bir çeşit

³⁶ TARAKÇI, a.g.e., s:446.

geçici vergilendirmeyi sağlamak için yapılan kanuni düzenleme ile her yılı ayrı bir vergilendirme dönemi kabul eden yapıya dönüştürülmüştür. Birleşmeyle ilgili olarak, tasfiye müessesine yapılan atıflar nedeniyle, bu değişikliğin birleşme içinde geçerli olabileceği düşünülemez³⁷.Çünkü, tasfiyeyle ilgili hükümlerden birleşmede uygulanacak olanların birleşmenin ruhuna ters düşmemesi gerekir.Tasfiyede her takvim dönemi ayrı bir vergilendirme dönemi olarak alınmasına rağmen aynı durum birleşme için geçerli olmamakta ve birleşme olayının başlangıç ve bitişi farklı takvim yıllarında gerçekleşse dahi bu iki tarih arası tek bir **birleşme dönemi** olarak kabul edilir.

Birleşilen kurumun, birleşme dolayısıyla devir aldığı servet karşılığında, birleşen kurumun ortaklarına kendi hisse senetlerini belirlenen oran çerçevesinde verecektir. Bunun için belki çok istisnai haller hariç, sermaye artırımına gidilmesi zorunludur. Birleşilen kurumun hisse senetleri nominalin üzerine çıkmıştır. Bu takdirde birleşilen kurumun yapacağı sermaye artırımını, devir alacağı servetten az olacak, böylece birleşme primi doğacaktır.

Örneğin, 600 birim birleşme kârı olan kurumun bunun karşılığı 200 birim hisse payı (200 birim hisse payının reel karşılığı 600 birime eşittir) olursa 400 birim birleşme (emisyon) prim olur. Emisyon primleri TTK'nun 466/1 maddesine göre özel durumlardaki kanuni yedek akçe olarak kabul edilmiş ve KVK'nun 8/5 maddesine göre de anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini arttırdıklarında çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar denmek suretiyle vergiden istisna edilmiştir.

³⁷ TARAKÇI, a.g.e., s:446.

Birleşme halinde her iki şirkete ait yenilenme fonu, birleşme sözleşmesinde belirtilmek ve birleşilen ve devrolan kurum itibarıyla ayrı ayrı takip edilmek koşuluyla birleşme kârına girmez. Sabit kıymet bazında üç yıllık süresi sona eren fonun o yılın kazancına ilave edileceğinden şüphe yoktur.

Birleşme olayının başladığı dönemle sonuçlandığı dönemler arası ayrı bir vergilendirme dönemini oluşturmaktadır. Bu döneme ilişkin karın tesbit edilmesi için kayıtların yeniden açılması gerekeceğinden birleşen kurumun yeniden defter tasdik ettirmesi gerekir.

Birleşen kurumun daha önceki dönemlerde adına tarh edilen vergilere itiraz etmesi ve bu olay yargı organlarında kesinleşmeden birleşmenin gerçekleşmesi durumunda, bunun birleşme sözleşmesi hazırlanırken dikkate alınacağı ve durumun olumlu veya olumsuz sonuçlanması halinde bunun değişme birimine etki edeceği ortadadır.

Tarhiyatın olumlu sonuçlanması durumunda birleşen şirket pasifinde karşılık ayıracaktır. Bu karşılık birleşen şirketten birleşilen şirkete intikal eden bir değerdir. Birleşen şirket bu değere sermaye arttırımı karşılığında sahip olmaktadır. Bu durumda, şirket sözkonusu değeri emisyon primine ilave edecektir.

Yapılan itirazın şirket adına olumlu sonuçlanması durumunda birleşme sözleşmesinde yer alması halinde birleşen ve birleşilen kurumların cari özsermayelerinin birbirine oranını ifade eder.

Örnek:

	<u>Birleşen Kurum</u>	<u>Birleşilen Kurum</u>
Birleşme öncesi bilançosuna göre özsermaye	80 milyon	160 milyon
Birleşmeye esas alınan bilanço değerlendirme	140 milyon	420 milyon

Buna göre özsermaye değiştirme birimi 420 milyon / 140 milyon = 3 olacaktır. Birleşilen kurumun birleşen kurumdan deviraldığı sermayesi dahil olmak üzere toplam sermayesi içinde birleşilen kurumun 3 payına karşılık birleşen kurumun 1 payı olacaktır.

Aksi durumda bu konu sözleşmede belirtilmemiş ise üst paragrafta açıkladığımız durum geçerli olacaktır.

KVK'nun 36'ncı maddesine uygun şekilde gerçekleşen birleşmelerde birleşen kuruma intikal eden amortisman tabi iktisadi kıymetler dikkate alınacak, amortisman ve yeniden değerleme uygulamasına tabi tutulacaktır³⁸.

Birleşme beyannamesinin verilmesi ve verginin ödenmesi:

Birleşme sözleşmesinin imzalandığı tarihten itibaren (ki bu tarih birleşme bilançosunun kesinleştiğı tarihtir) 15 gün içinde verilir (K.V.K. Md.31). Birleşme kârına ilişkin vergi beyanname verme süresi içinde ödenir. Birleşen kurumların KVK'na göre tahakkuk etmiş olup henüz vadeleri gelmemiş bulunan vergileri de aynı süre içinde ödenir (K.V.K. Md.42).

3-KATMA DEğER VERGİSİ KANUNUNA GÖRE SERMAYE şİRKETLERİNİN BİRLEşMESİ

TTK'nun 146'ncı maddesinin birinci fıkrasında birleşmenin tanımından hareket ederek birleşmenin ya yeni şirket kurma ya da devrolma yoluyla gerçekleştiğini çalışmamızın başında belirtmiştik ve birleşmelerin gerçekleşmesinde aranan şartları ise TTK'nun 147'nci maddesi çerçevesinde belirtmiştik. şimdi bunları da gözönüne alarak

³⁸ Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. TARAKÇI, a.g.e., s:447.

Katma Değer Vergisi Kanunu açısından birleşmenin hükmünü ortaya koymaya çalışacağız.

KDVK'nun 1'inci maddesinin 1 nolu bendine göre; "Ticari, sınai, zırai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler..." Katma Değer Vergisi'nin kapsamına girmektedir. Kanunun teslim başlığını taşıyan 2'nci maddesinin 1 nolu bendine göre; "teslim, bir mal üzerindeki tasarruf hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce, alıcıya veya adına hareket edenlere devredilmesi..."dir. Birleşme durumunda da birleşen veya devrolan şirketin malları üzerindeki tasarruf hakkı birleşen veya devralan şirkete devredildiğinden teslim olayı gerçekleşmektedir. Bu sebeple, birleşme KDVK'nun kapsamı içerisine girmektedir. Bu durum, KDVK'nun 17/4c maddesi hükmü ile KVK'nun 37'nci maddesi hükmüne uygun devirlere istisna tanınmış olmasından da anlaşılmaktadır. Ayrıca, yukarıda belirtilen VUK'nun 328'inci maddesinin olayı satış mahiyetinde kabulü de başka türlü fikir yürütmeye olanak vermemektedir³⁹.

3.1-Birleşme Durumunda KDV Matrahının Belirlenmesine İlişkin Yaklaşımlar

Birleşmede mevzuata göre KDV ödemesi yapılmaz.

TTK çerçevesinde matrahın tesbit edilmesine ilişkin açıklamaları ilgili başlık altında incelemiştik. Bu başlık altında ise KDVK açısından birleşme halinde matrahın nasıl belirleneceği ele alınmaktadır.

Birleşme durumunda KDV matrahının belirlenmesine ilişkin olarak teoride iki görüş mevcuttur. Bunlar;

³⁹ TARAKÇI, a.g.e., s:449.

1) Birleşme halinde KDV matrahı birleşilen kuruma intikal eden malların emsal bedelidir yaklaşımı,

2) Birleşme halinde KDV matrahı birleşen kurumun özsermayesidir yaklaşımıdır.

Bu görüşlerin dayandığı esasları ise şu şekilde özetleyebiliriz.

3.1.1-Emsal Bedeli Yaklaşımı

Bu yaklaşımın dayanağı KDVK'nun 27/1'inci maddesine göre “bedeli bulunmayan veya bilinmeyen işlemler ile bedelin mal, menfaat, hizmet gibi paradan başka değerler olması halinde matrah işlemin mahiyetine göre emsal bedeli ve emsal ücrettir” ibaresidir. Bilindiği üzere birleşme durumunda birleşen şirketlerin aktif değerleri birleşilen şirketlerin aktif değerleri birleşilen şirkete sermaye karşılığı olarak konduğu için bedelleri bilinmemektedir. Dolayısı ile KDV matrahı da ancak emsal bedelleri ile belirlenecektir. VUK'nun 267'nci maddesi **emsal bedel değeri** kavramını açıklamakta ve bunun nasıl hesaplanacağını belirtmektedir.

Bu durumda ortaya çıkan sonuç; birleşme durumunda, birleşilen şirkete intikal eden malların emsal değerleri KDV'ne konu olan matrahı verecektir⁴⁰.

3.1.2-Özsermaye Yaklaşımı

Bu yaklaşıma göre, birleşen kurumun özsermayesi KDV'nin

⁴⁰ Birleşmede birleşen şirketin malvarlığı birleşilen şirkete sermaye olarak ilave edileceğinden, bunların değeri mahkeme tarafından görevlendirilecek bilirkişi tarafından saptanır.

matrahını oluşturmaktadır. Hesaplanan KDV birleşen kurum tarafından birleşilen kurumdan tahsis edilmekte ve hasılat KDV olarak beyan edilmektedir. Birleşen şirkette ödediği bu vergiyi indirim KDV olarak dikkate alınmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE ŞİRKETLERİNDE BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

1-DEVİR YOLUYLA BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Daha önce belirtildiği gibi, devralma bir anonim şirketin diğer bir anonim şirketi tüm varlık ve borçları ile bünyesine almasıdır. Devralan anonim şirketin hukuksal yapısı devam eder. Devralınan (katılan) anonim şirketin ise, tüzel kişiliği sona erer. Devralınan şirketten alacaklı olan kişilerin alacaklarına tam güvence sağlanıncaya kadar şirket ekonomik varlığını sürdürür. Dolayısıyla yasa hükümlerine (TTK. mad. 451) göre devralınan şirketin dağıldığı ancak tasfiye dönemine girmediği, başka bir anonim şirket içinde tasfiye ediliyormuş gibi ekonomik varlığını sürdürdüğü kabul edilir⁴¹.

Bu şekilde birleşmede, devralınması nedeniyle dağılan şirketin varlıkları ve borçları tasfiye edilmez. Şirketin tüm varlık ve borçları devralan (birleşen) şirkete geçer. Bundan sonra devralan şirket, devralınan şirketin alacaklarının sahibi ve borçların sorumlusu olur.

⁴¹ BEKTÖRE Sabri, BENLİGİRAY Yılmaz, AYDIN Davut. *Şirketler Muhasebesi*, Birlik Ofset Yayınları 1997, s. 153.

Devralınan şirketin pay sahipleri ise, devralan şirketin ortakları olurlar.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37. maddesine göre aşağıdaki durumların varlığı halinde yapılan birleşme devir sayılır.

1- Birleşme sonucunda infisah eden (dağılan) kurum ile birleşilen kurumun kanuni merkezleri Türkiye'de bulunacaktır.

2- Dağılan kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerini birleşilen (devralan) kurum, bir bütün olarak devralacak ve aynen bilançosuna geçirecektir.

3- Birleşilen kurum dağılan kurumun ortaklarına devraldığı servet oranında hisse verecektir.

Devirlerde, dağılan kurumun yalnız devir tarihine kadar elde ettiği kazançları vergilendirilip, doğrudan doğruya birleşmeden doğan haklar hesaplanmaz ve vergilendirilmez (KVK. mad. 38).

Eğer dağılan şirketin varlık ve borçları, devralan kuruma devir tarihindeki bilançosunda kayıtlı değerlerden eksik veya fazla değerler üzerinden devrolunur ve devralan kurumun bilançosuna bu değerler yansıtılır ve buna bağlı olarak da bir kâr ortaya çıkarsa bu kâr vergilendirilir (KVK. mad. 36).

Bir anonim şirketin diğer bir anonim şirket tarafından bütün aktif ve pasifleri ile devir alınması halinde yapılacak işlemler ve izlenecek süreç aşağıda sıralanmıştır.

Bu sıralamanın açıklamaları daha önce tek tek yapıldığı için burada sadece sırası belirtilecektir.

- 1- Birleşme sözleşmesinin hazırlanması,
- 2- Alacaklıların daveti,
- 3- İnfisah eden şirketin mallarının idare edilmesi,
- 4- İnfisahın tescil ve ilan işlemleri,
- 5- Yeni hisse senetlerinin verilmesi.

1.1-Birleşen Şirketlerin Bilançoları ve Devir Şartları

Birleşme durumunda olan işletmeler birleşmeden önce birleşmede esas olacak bilançolarını düzenlemek ve birleşmenin hangi koşullarda yapılacağını belirlemek durumundadırlar. Aşağıda iki şirketin devir öncesi bilançoları ve devir şartları yer almaktadır.

(X) A.Ş.

31.12.199. Tarihli Devir Bilançosu (+000)

DÖNEN VARLIKLAR		KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
KASA	100.000.-	SATICILAR	550.000.-
ALACAKLAR	200.000.-	BORÇ SENETLERİ	250.000.-
TİC. MALLAR	300.000.-		
DURAN VARLIKLAR		ÖZKAYNAKLAR	
DEMİRBAŞLAR	600.000.-	ÖDENMİŞ SERMAYE	1.000.000.-
BİNALAR	1.000.000.-	YASAL YEDEKLER	200.000.-
(-)BİRİKMiŞ AMOR.	(200.000.-)		
AKTİF TOPLAM	2.000.000.-	PASİF TOPLAM	2.000.000.-

Devir Şartları

1- (X) A.Ş. (Y) A.Ş.'nin 500.000.000.- özsermayesine sahip olan ortaklarına aşağıdaki şekilde nama yazılı 50.000 Adet x 10.000.-TL değerinde senetleri verecektir.

Ort. (A)	10.000 Adet x 10.000.-	= 100.000.000.-
Ort. (B)	10.000 Adet x 10.000.-	= 100.000.000.-
Ort. (C)	10.000 Adet x 10.000.-	= 100.000.000.-
Ort. (D)	10.000 Adet x 10.000.-	= 100.000.000.-
Ort. (E)	10.000 Adet x 10.000.-	= 100.000.000.-
TOPLAM		: 500.000.000.-

2- Devredilen şirketin tüm alacak ve borçları devralan şirket tarafından tahsil ve tediye edilecektir.

3- Devir nedeniyle (X) A.Ş.'nin sermayesi 500.000.000.- arttırılarak 1.500.000.000.-TL'ye çıkarılmış ve gerekli anasözleşme değişiklikleri ve yasal prosedür tamamlanarak tescil ve ilan edilecektir.

(Y) A.Ş.'nin 31.12.199. Tarihli Birleşme
Öncesi Bilançosu (+000)

DÖNEN VARLIKLAR		KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
KASA	200.000.-	BANKA KREDİLERİ	500.000.-
ALACAKLAR	400.000.-		
TİC. MALLAR	40.000.-		
DURAN VARLIKLAR		ÖZKAYNAKLAR	
TAŞITLAR	600.000.-	ODENMIŞ SERMAYE	500.000.-
(-)BİRİKMİŞ AMOR.	(240.000.-)	YASAL YEDEKLER	10.000.-
		(-) DÖNEM ZARARI	(10.000.-)
AKTİF TOPLAM	<u><u>1.000.000.-</u></u>	PASİF TOPLAM	<u><u>1.000.000.-</u></u>

Her iki şirket de birleşme ile ilgili gerekli kayıtları kendi defterlerinde yapacaklardır. Bu nedenle birleşmeye ilişkin kayıtları her iki şirket için ayrı ayrı inceleyeceğiz.

1.2- Devralan Şirketin Muhasebe Kayıtları

(X) A.Ş. yevmiye defterinde şu kayıtları yapacaktır;

1-	_____ / _____	
	KASA HS.	100.000.-
	ALICILAR HS.	200.000.-
	TİC. MALLAR HS.	300.000.-
	DEMİRBAŞLAR HS.	600.000.-
	BİNALAR HS.	1.000.000.-
	BİRİKMİŞ AMOR. HS.	200.000.-
	SATICILAR HS.	550.000.-
	BORÇ SENETLERİ HS.	250.000.-
	SERMAYE HS.	1.000.000.-
	YASAL YEDEKLER HS.	200.000.-
	Hesapların açılışı.	
2-	_____ / _____	
	ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	500.000.-
	SERMAYE HS.	500.000.-
	(Y) A.Ş.'nin özsermayesi tutarında	
	(50.000 x 10.000) çıkarılan hisse senedi.	
	_____ / _____	

Birinci maddede bilançonun açılışı yapılırken, ikinci maddede sözleşme şartları gereği (Y) A.Ş'nin ortaklarına verilmek üzere çıkartılan hisse senetlerinin kaydı yapılmıştır.

3-

<hr/>		<hr/>	
KASA HS.	200.000.-		
BANKALAR HS.	400.000.-		
ALACAK SEN. HS.	40.000.-		
TAŞITLAR HS.	600.000.-		
DÖNEM NET ZARARI HS.	10.000.-		
		BİRİKMİŞ AMOR. HS.	240.000.-
		BANKA KREDİLERİ HS.	500.000.-
		ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	500.000.-
		YASAL YEDEKLER HS.	10.000.-
(Y) A.Ş.'nin tüm varlık ve borçlarının bilançosundaki			
değerleriyle (50.000 x 10.000) sermaye payı karşılığı			
devralınması			
<hr/>		<hr/>	

Yukarıdaki madde ise (Y) A.Ş.'nin tüm varlık ve borçlarının (X) A.Ş.'ye devrini göstermektedir.

Büyük Defter Kayıtları

100 KASA HS.	120 ALICILAR HS.	153 TİC.MALLAR HS.
100.000.-	200.000.-	300.000.-
200.000.-		
300.000.-		
255 DEMİRBAŞLAR HS.	252 BİNALAR HS.	257 BİRİKMİŞ AMR. HS.
600.000.-	1.000.000.	200.000.-
		240.000.-
		440.000.-
320 SATICILAR HS.	321 BORÇ SENETLERİ HS.	500 SERMAYE HS.
	250.000.-	1.000.000.-
550.000.-		500.000.-
540 YASAL YEDEKLER HS.	501 ÖDENMEMİŞ SER. HS.	102 BANKALAR HS.
200.000.-	500.000.-	400.000.-
10.000.-	500.000.-	
121 ALACAK SEN. HS.	254 TAŞITLAR HS.	590 DÖNEM NET ZARAR HS.
40.000.-	600.000.-	10.000.-
300 BANKA KRD. HS.		
500.000.-		

Bu işlemlerden sonra (X) A.Ş., aşağıdaki birleşme bilançosunu düzenleyecektir.

(X) A.Ş.'nin Birleşme Bilançosu (+000)

DÖNEN VARLIKLAR		KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
KASA	300.000.-	BANKA KREDİLERİ	500.000.-
BANKALAR	400.000.-	SATICILAR	550.000.-
ALICILAR	200.000.-	BORÇ SENETLERİ	250.000.-
ALACAK SEN.	40.000.-	K.V.Y.Kay. Toplamı	1.300.000.-
TİC. MALLAR	300.000.-		
Dönen Varlıklar Toplamı	1.240.000.-		
DURAN VARLIKLAR		ÖZKAYNAKLAR	
BİNALAR	1.000.000.-	ÖD. SERMAYE	1.500.000.-
TAŞITLAR	600.000.-	YASAL YEDEKLER	210.000.-
DEMİRBAŞLAR	600.000.-	(-) DÖNEM ZARARI	(10.000.-)
(-)BİRİKMİŞ AMOR.	(440.000.-)	Öz Kaynak Toplamı	1.700.000.-
Duran Varlıklar Toplamı	1.760.000.-		
AKTİF TOPLAM	3.000.000.-	PASİF TOPLAM	3.000.000.-

1.3-Devralınan Şirketin Muhasebe Kayıtları

Devralınan (Y) A.Ş.'de kendi defterlerinde devir işlemlerine ilişkin olarak aşağıdaki kayıtları yapacaktır. (+000)

1-	/	
KASA HS.	200.000.-	
BANKALAR HS.	400.000.-	
ALACAK SEN. HS.	40.000.-	
TAŞITLAR HS.	600.000.-	
DÖNEM NET ZARARI HS.	10.000.-	
	BİRİKMİŞ AMOR. HS.	240.000.-
	BANKA KREDİLERİ HS.	500.000.-
	SERMAYE HS.	500.000.-
	YASAL YEDEKLER HS.	10.000.-
Hesapların açılışı	/	

2-	_____ / _____		
	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS.	240.000.-	
	BANKA KREDİLERİ HS.	500.000.-	
	BİRLEŞİLEN ŞİRKETTEN ALA. HS.	500.000.-	
	- (X) A.Ş.		
	KASA HS.		200.000.-
	BANKALAR HS.		400.000.-
	ALACAK SENETLERİ HS.		40.000.-
	TAŞITLAR HS.		600.000.-
	Şirket varlık ve borçlarının bilanço değerleriyle		
	(X) A.Ş.'ne devri		
3-	_____ / _____		
	İŞTİRAKLER HS.	500.000.-	
	BİRLEŞİLEN ŞİRKETTEN		
	ALACAKLAR HESABI		500.000.-
	(X) A.Ş. karşılığı alınan hisse senetleri		
4-	_____ / _____		
	SERMAYE HS.	500.000.-	
	YASAL YEDEKLER HS.	10.000.-	
	ORTAKLARA BORÇLAR HS.		510.000.-
	Sermaye ve yedeklerin ortakların cari hesaplarına		
	devri.		
5-	_____ / _____		
	ORTAKLARA BORÇLAR HS.	10.000.-	
	DÖNEM NET ZARARI HS.		10.000.-
	Devir öncesi zararın ortakların cari hesaplarına devri		
6-	_____ / _____		
	ORTAKLARA BORÇLAR HS.	500.000.-	
	İŞTİRAKLER HS.		500.000.-
	Ortakların özsermaye payları nedeniyle şirketten		
	olan alacakları karşılığında (X) A.Ş.'nden		
	alınan hisse senetlerinin kendilerine verilmesi.		
	_____ / _____		

2.-YENİ BİR ŞİRKET KURULMASI YOLUYLA BİRLEŞMENİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Birden çok anonim şirket birleşerek yeni bir anonim şirket kurma kararı alabilirler. Bu şekildeki birleşmede yeni kurulacak anonim şirket tarafından diğer şirketlerin bilanço değerleri (aktif ve pasif) devralınır. Burada birleşen şirketlerin sahip oldukları yeni şirkete geçer (TTK. mad. 452). Yeni bir anonim şirketin oluşturulması şeklinde birleşmede, anonim şirketlerin kurulmasına ve bir anonim şirketin diğer bir anonim şirket tarafından devralınması kuralları uygulanır (TTK. mad. 452). Kanunun aynı maddesine göre ayrıca aşağıdaki hükümlerde uygulanır.

2.1- Yeni Şirket Kurulması Yoluyla Birleşmede İzlenecek Yol

1- Noterden tasdikli birleşme sözleşmesi yapılır. Bu sözleşmede şirketlerin birleştikleri, yani anonim şirketin esas sermayesinin düzenlendiği, bütün payların taahhüt edildiği, birleşen şirketlerin sahip oldukları değerleri ve borçları sermaye olarak yeni şirkete koydukları ve yeni şirketin gerekli organlarının tayin edildikleri belirlenir.

2- Birleşme sözleşmesi birleşen şirketlerden her birinin genel kurulu tarafından onaylanır.

3- Birleşme sözleşmesi onaylandıktan sonra, yeni şirketin kurulması tamamlanarak tescil ve ilan olunur.

4- Tescilden sonra dağılan eski şirketlerin ortaklarına hisse senetleri karşılığında birleşme sözleşmesi gereğince yeni şirketin hisse senetleri verilir.

Birleşme gereğince devreden değerlerin bilanço değerinden başka bir değerle devredilmesi durumunda kâr oluşabilir. Bu kâr, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 36. maddesine göre "birleşme kârı" olarak vergilendirilir.⁴²

2.2- Yeni Şirket Kurma Yoluyla Birleşmenin Muhasebeleştirilmesi

Birden çok anonim şirketin birleşerek yeni bir anonim şirket oluşturulmasına ilişkin muhasebe kayıtları daha önce açıkladığımız devir yoluyla anonim şirketlerin muhasebe kayıtlarına benzemektedir.

Bu çalışmada esas uygulama konumuz devir yoluyla birleşme olması nedeniyle, yeni şirket kurma şeklindeki birleşmeye ayrıntılı bir örnek verilmemiştir.

⁴² BEKTÖRE Sabri, BENLİGİRAY Yılmaz, AYDIN Davut. **Şirketler Muhasebesi**, Birlik Ofset Yayınları 1997, s. 191

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞMESİNE İLİŞKİN UYGULAMA

1- ANKARA PORSELEN TİCARET ANONİM ŞİRKETİ İLE KÜTAHYA TOPRAK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİNİN BİRLEŞMESİ

1.1-GENEL BİLGİLER

Kütahya Toprak Sanayi Anonim Şirketinin Merkezi Kütahya olup, Kütahya Ticaret Siciline 177 numara ile kayıtlı bir şirkettir. Kütahya Toprak Sanayi'nin iştiğal konusu toprak ve süs eşyası üzerine porselen mamülü üretmektir. Bu işle Kütahya'da beş yıldır faaliyet göstermektedir.

Kütahya Toprak Sanayi gerek teknolojik nedenle gerekse finansman sıkıntısının içerisinde olduğu için Merkezi yine Kütahya'da bulunan faaliyetini Kütahya ilinde gösteren, yine aynı iştiğal konularına sahip Ankara Porselen Ticaret Sanayi Anonim Şirketi ile birleşmeye karar vermiştir.

1.2-MUHASEBE İŞLEMLERİ

Ankara Proselen Ticaret Anonim Şirketinin Kütahya Toprak Sanayi Anonim Şirketini devralmasına ilişkin muhasebe işlemleri kapsamında;

- Birleşme öncesi bilançoları,
- Birleşme şartları,
- Birleşmeyle ilgili yevmiye ve büyük defter kayıtları,
- Birleşme sonrası bilançoları ayrı ayrı ele alınarak açıklanmaya çalışılmıştır.

1.2.1-Birleşme Öncesi Bilançoları

Birleşmeye karar veren şirketlerin öncelikle aynı tip bilançolarını, aşağıdaki şekilde düzenledikleri görülmüştür.

ANKARA PORSELEN TİCARET A.Ş.'nin

31.12.1995 TARİHLİ

AKTİF	BİLANÇOSU (+000)	PASİF	
DÖNEN VARLIKLAR		KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
HAZİRDEĞERLER		TİCARİ BORÇLAR	
KASA	25.000.-	SATICILAR	240.000.-
ALINAN ÇEKLER	85.000.-	BORÇ SENETLERİ	200.000.-
BANKALAR	40.000.-	DİĞERBORÇLAR	
(-)VER.ÇEKL. VE ÖD.EM.	(30.000.-)	DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	25.000.-
TİCARİ ALACAKLAR		ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜK.	
ALICILAR	130.000.-	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	22.000.-
ALACAK SENETLERİ	150.000.-	ÖD.SOSYAL GÜV. KESİNTİLERİ	13.000.-
VERİLEN DEP. VE TEM.	20.000.-	K.V. Yab.Kaynaklar Toplamı	500.000.-
STOKLAR		ÖZKAYNAKLAR	
İLK MADDE VE MALZ.	80.000.-	ÖDENMİŞ SERMAYE	200.000.-
YARI MAMULLER	7.500.-	KÂR YEDEKLERİ	
MAMULLER	95.000.-	-Yasal Yedekler	2.500.-
Dönen Varlıklar Toplamı	602.500.-	DÖNEM NET KARI	50.000.-
DURAN VARLIKLAR		Özkaynak Toplamı	252.500.-
MADDİ DURAN VARLIKLAR			
BİNALAR	90.000.-		
MAKİNA, TESİS VE CİH.	30.000.-		
TAŞITLAR	70.000.-		
DEMİRBAŞLAR	10.000.-		
(-)BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	(50.000.-)		
Duran Varlıklar Toplamı	150.000.-		
AKTİF TOPLAMI	752.500.-	PASİF TOPLAMI	752.500.-

KÜTAHYA TOPRAK SANAYİ A.Ş.'nin

31.12.1995 TARİHLİ

AKTİF	BİLANÇOSU(+000)	PASİF	
DÖNEN VARLIKLAR		KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
HAZİRDEĞERLER		TİCARİ BORÇLAR	
KASA	5.000.-	SATICILAR	30.000.-
BANKALAR	20.000.-	BORÇ SENETLERİ	65.000.-
TİCARİ ALACAKLAR		ÖDENECEK VERGİ VEDİĞER YÜK.	
ALICILAR	12.000.-	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	2.400.-
STOKLAR		ÖD.SOSYAL GÜV. KESİNTİLERİ	<u>7.600.-</u>
İLK MADDE VE MALZ.	2.500.-	K. V. Yab.Kaynaklar Toplamı	105.000.-
MAMULLER	<u>8.000.-</u>		
Dönen Varlıklar Toplamı	<u>47.500.-</u>	ÖZKAYNAKLAR	
DURAN VARLIKLAR		ÖDENMİŞ SERMAYE	50.000.-
MADDİ DURAN VARLIKLAR		YASAL YEDEKLER	5.000.-
TAŞITLAR	110.000.-	(-) DÖNEM NET ZARARI	<u>(5.000.-)</u>
DEMİRBAŞLAR	7.500.-	Özkaynaklar Toplamı	50.000.-
(-)BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	<u>(10.000.-)</u>		
Duran Varlıklar Toplamı	<u>107.500.-</u>		
AKTİF TOPLAMI	<u><u>155.000.-</u></u>	PASİF TOPLAMI	<u><u>155.000.-</u></u>

1.2.2-Devir (Birleşme) Şartları

1- 500 TL N.D.'li 100.000 paya ayrılmış olan 50.000.000 TL sermayeli Kütahya Toprak Sanayi A.Ş. bütün varlık ve kaynaklarıyla Ankara Porselen Tic. A.Ş.'ne devredilecektir.

2- Kütahya Toprak Sanayi A.Ş.'nin ortaklarına Ankara Porselen Ticaret A.Ş.'nin hisse senetleri verilecektir. (1.000 TL N.D.'li 50.000 adet)

3- Devredilen şirketin bilançosundaki tüm alacaklar ve borçlar devralan şirket tarafından tahsil ve tediye edilecektir.

4- Devir nedeniyle Ankara Porselen Tic. A.Ş.'nin sermayesi 50.000.000 TL artırılarak 250.000.000 TL'ye yükseltilecek ve buna ilişkin anasözleşme değişiklikleri tamamlanarak tescil ve ilan edilecektir.

1.2.3-Birleşmeyle İlgili Muhasebe İşlemleri

1.2.3.1-Devralan Şirketin Muhasebe İşlemleri

A) Devralan Şirket: Ankara Porselen Tic. A.Ş.'nin Yevmiye Kayıtları (+000)

1-

KASA HS.	25.000.-	
ALINAN ÇEKLER HS.	85.000.-	
BANKALAR HS.	40.000.-	
ALICILAR HS.	130.000.-	
ALACAK SEN. HS.	150.000.-	
VERİLEN DEPOZİTO VE TEM. HS.	20.000.-	
İLK MADDE VE MALZEME HS.	80.000.-	
YARI MAMULLER HS.	7.500.-	
MAMULLER HS.	95.000.-	
BİNALAR HS.	90.000.-	
MAKİNA, TESİS, CİHAZ. HS.	30.000.-	
TAŞITLAR HS.	70.000.-	
DEMİRBAŞLAR HS.	10.000.-	
		VERİLEN ÇEKLER VE ÖD. EM. HS. 30.000.-
		BİRİKMİŞ AMORTİS HS. 50.000.-
		SATICILAR HS. 240.000.-
		BORÇ SENETLERİ HS. 200.000.-
		DİĞ. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS. 25.000.-
		ÖDENECEK VERGİ/FON HS. 22.000.-
		ÖD. SOS.GÜV. KESİNTİLERİ HS. 13.000.-
		SERMAYE HS. 200.000.-
		YASAL YEDEKLER HS. 2.500.-
		DÖNEM NET KÂRI 50.000.-

Hesapların açılışı

2-

ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	50.000.-	
SERMAYE HS.		50.000.-
Tüm varlık ve borçlarıyla aynen devralınan Kütahya Toprak Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin özsermayesi kadar çıkarılan (1.000 TL N.D. x 50.000 adet) hisse senedi		

3-

KASA HS.	5.000.-	
BANKALAR HS.	20.000.-	
ALICILAR HS.	12.000.-	
İLK MADDE VE MALZEME HS.	2.500.-	
MAMULLER HS.	8.000.-	
TAŞITLAR HS.	110.000.-	
DEMİRBAŞLAR HS.	7.500.-	
		BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS. 10.000.-
		SATICILAR HS. 30.000.-
		BORÇ SENETLERİ HS. 65.000.-
		ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS. 2.400.-
		ÖD. SOS.GÜV. KESİNTİLERİ HS. 7.600.-
		ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS. 50.000.-
Kütahya Toprak San. Tic. A.Ş.'nin tüm varlık ve borçlarının bilançodaki değerleriyle devralınması		

B) Devralan Şirket: Ankara Porselen Tic. A.Ş. büyük defter kayıtları (+000)

100	KASA HS.	101	ALINAN ÇEKLER HS.	102	BANKALAR HS.
	25.000.-		85.000.-		40.000.-
	5.000.-				20.000.-
501	ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS.	103	VER.ÇEK. VE ÖD.EM.HS.	120	ALICILAR HS.
	50.0000.-		30.000.-		130.000.-
	50.000.-				12.000.-
121	ALACAK SEN. HS.	126	VER.DEP.VE TEM. HS.	150	İLK MAD. VE MALZ. HS.
	150.000.-		20.000.-		80.000.-
					2.500.-
151	YARI MAMULLER HS.	152	MAMULLER HS.	252	BİNALAR HS.
	7.500.000.-		95.000.-		90.000.-
			8.000.-		
253	MAK.TES. VE CİH. HS.	254	TAŞITLAR HS.	255	DEMİRBAŞLAR HS.
	30.000.-		70.000.-		10.000.-
			110.000.-		7.500.-
257	BİRİKMİŞ AMORT. HS.	320	SATICILAR HS.	321	BORÇ SENETLERİ HS.
	50.000.-		240.000.-		200.000.-
	10.000.-		30.000.-		65.000.-
336	DİĞ.ÇEŞ.BORÇLAR HS.	360	ÖD.VER. VE FON HS.	361	ÖD.SOS.GÜV.KES. HS.
	25.000.-		22.000.-		13.000.-
			2.400.-		7.600.-
500	SERMAYE HS.	540	YASAL YEDEKLER HS.	590	DÖNEM NET KÂRI HS.
	200.000.-		2.500.-		50.000.-
	50.000.-				

C) Ankara Porselen Tic. A.Ş. Birleşme Sonrası Bilançosu

Ankara Porselen Tic. A.Ş. 31.12.1995 Tarihli

Aktif	Bilançosu	Pasif	
DÖNEN VARLIKLAR		KISA VAD. YAB. KAYNAKLAR	
HAZIRDEĞERLER		TİCARİ BORÇLAR	
KASA	30.000.-	SATICILAR	270.000.-
ALINAN ÇEKLER	85.000.-	BORÇ SENETLERİ	265.000.-
BANKALAR	60.000.-	DİĞERBORÇLAR	
(-)VER.ÇEKL.VE ÖD.EM.	(30.000.-)	DİĞERÇEŞİTLİBORÇLAR	25.000.-
TİCARİ ALACAKLAR		ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜK.	
ALICILAR	142.000.-	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	24.400.-
ALACAK SENETLERİ	150.000.-	ÖD. SOSYAL GÜV.KESİNTİLERİ	<u>20.600.-</u>
VERİLEN DEP.VE TEM.	20.000.-	K.V. Yab.Kaynaklar Toplamı	605.000.-
STOKLAR			
İLK MADDE VE MALZ.	82.500.-	ÖZKAYNAKLAR	
YARI MAMULLER	7.500.-	ÖDENMİŞ SERMAYE	250.000.-
MAMULLER	103.000.-	YASAL YEDEKLER	2.500.-
Dönen Varlıklar Toplamı	<u>650.000.-</u>	DÖNEM NET KARI	<u>50.000.-</u>
DURAN VARLIKLAR		Özkaynaklar Toplamı	302.500.-
MADDİ DURAN VARLIKLAR			
BİNALAR	90.000.-		
MAKİNA, TESİS VE CİH.	30.000.-		
TAŞITLAR	180.000.-		
DEMİRBAŞLAR	17.500.-		
(-)BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	<u>(60.000.-)</u>		
Duran Varlıklar Toplamı	<u>257.000.-</u>		
AKTİF TOPLAMI	<u>907.500.-</u>	PASİF TOPLAMI	<u>907.500.-</u>

1.2.3.2-Devralınan Şirketin Muhasebe İşlemleri

A) Devralınan şirket: Kütahya Toprak Sanayi ve Ticaret A.Ş.
yevmiye kayıtları (+000)

1-	_____ / _____	
	KASA HS.	5.000.-
	BANKALAR HS.	20.000.-
	ALICILAR HS.	12.000.-
	İLK MADDE VE MALZ. HS.	2.500.-
	MAMULLER HS.	8.000.-
	TAŞITLAR HS.	110.000.-
	DEMİRBAŞLAR HS.	7.500.-
	DÖNEM NET ZARARI HS.	5.000.-
	BİRİKMİŞ AMORT. HS.	10.000.-
	SATICILAR HS.	30.000.-
	BORÇ SENETLERİ HS.	65.000.-
	ÖD. VERGİ/FON HS.	2.400.-
	ÖD.SOS.GÜV.KES.HS.	7.600.-
	SERMAYE HS.	50.000.-
	YASAL YEDEKLER HS.	5.000.-
	Hesapların açılışı	
2-	_____ / _____	
	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS.	10.000.-
	SATICILAR HS.	30.000.-
	BORÇ SENETLERİ HS.	65.000.-
	ÖDENECEK VERGİ/FON HS.	2.400.-
	ÖD.SOS.GÜV.KES.HS.	7.600.-
	BİRLEŞİLEN ŞİRKETTEN ALACAKLAR HS.	50.000.-
	KASA HS.	5.000.-
	BANKALAR HS.	20.000.-
	ALICILAR HS.	12.000.-
	İLK MADDE VE MALZ. HS.	2.500.-
	MAMULLER HS.	8.000.-
	TAŞITLAR HS.	110.000.-
	DEMİRBAŞLAR HS.	7.500.-

Şirket varlık ve borçlarının bilanço değerleriyle
Ankara Porselen Tic. A.Ş.'ne devri

_____ / _____

3-	_____ / _____		
	İŞTİRAKLER HS.	50.000.-	
	BİRLEŞİLEN ŞİRKETTEN		
	ALACAKLAR HS.	50.000.-	
	Ankara Porselen Tic. A.Ş.		
	Devreden değerler karşılığı Ankara Porselen		
	Tic. A.Ş.'den alınan hisse senetleri		
4-	_____ / _____		
	SERMAYE HS.	50.000.-	
	YASAL YEDEKLER HS.	5.000.-	
	ORTAKLARA BORÇLAR HS.	55.000.-	
	Sermaye ve yedeklerin ortakların cari		
	hesaplarına devri		
5-	_____ / _____		
	ORTAKLARA BORÇLAR HS.	5.000.-	
	DÖNEM NET ZARARI HS.	5.000.-	
	-Devir Öncesi Zarar		
	Devir öncesi zararın ortakların cari hesaplarına devri		
6-	_____ / _____		
	ORTAKLARA BORÇLAR HS.	50.000.-	
	İŞTİRAKLER HS.	50.000.-	
	Ortakların özsermaye payları nedeniyle şirketten		
	olan alacakları karşılığında Ankara Porselen Tic. A.Ş.'den		
	alınan hisse senetlerinin kendilerine verilmesi		
	_____ / _____		

B) Büyük Defter Kayıtları

100	KASA HS.	102	BANKALAR HS.	120	ALICILAR HS.
	5.000.- 5.000.-		20.000.- 20.000.-		12.000.- 12.000.-
150	İLK MADDE VE MALZEME HS.		MAMULLER HS.		TAŞITLAR HS.
	2.500.- 2.500.-		8.000.- 8.000.-		110.000.- 110.000.-
	DEMİRBAŞLAR HS.		DÖNEM NET ZARARI		BİRİKMİŞ AMR. HS.
	7.500.- 7.500.-		5.000.- 5.000.-		10.000.- 10.000.-
	SATICILAR HS.		BORÇ SENETLER HS.		ÖD. VERGİ VE FON.HS.
	30.000.- 30.000.-		65.000.- 65.000.-		2.400.- 2.400.-
	ÖD.SOS.GÜV.KES.HS.		SERMAYE HS.		YASAL YEDEKLER HS.
	7.600.- 7.600.-		50.000.- 50.000.-		5.000.- 5.000.-
	BİRLEŞEN ŞİR.ALACALAR HS.		İŞTİRAKLER HS.		ORTAKLARA BORÇLAR HS.
	50.000.- 50.000.-		50.000.- 50.000.-		5.000.- 55.000.- 50.000.-

Kütahya Toprak Sanayi ve Ticaret A.Ş. bütün varlık ve kaynaklarıyla Ankara Porselen Ticaret A.Ş.'ne devredildiğinden, devir işlemleriyle ilgili muhasebe kayıtları tamamlandığında, Kütahya Toprak Sanayi Ticaret A.Ş.'nin hesaplarının kapandığı görülmektedir.

SONUÇ

Şirketlerde birleşme; belli bir amaçla iki veya daha fazla şirketin birleşme konusunda verecekleri ortak bir kararın sonucudur. Ayrıca sermaye şirketlerinin birleşebilmesi için birleşecek kurumların türlerinin hukuki bakımdan aynı olması gerekmektedir.

Bu çalışma kapsamında, genelde sermaye şirketlerinde, özelde de anonim şirketlerde birleşme konusu ele alınarak ayrıntılarıyla incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, birleşmenin yararları, üretim yönleriyle, pazarlama, finansman ve vergi yönleriyle ortaya konulmuştur.

Şirketlerarası birleşmenin muhasebe uygulamaları yönüyle ele alınarak incelenmesiyle de; devir yoluyla ve yeni şirket kurma yoluyla birleşmelerde muhasebe işlemlerinin kapsamı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Daha çok Türk Ticaret Kanunu kapsamında ele alınarak incelenen konunun Kurumlar Vergisi ve Katma Değer Vergisi mevzuatıyla da ilişkisi kurularak vergisel boyutu da açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak bu yönde yapılan araştırmalardan tatmin edici bir sonuç alınamamıştır. Çünkü uygulamada birleşme sonucunda ortaya çıkacak vergi matrahı, mevzuttaki boşluklardan ve şirketleşmeyi teşvik edici düzenlemelerden de yararlanılarak genellikle gözardı edilmektedir. Ülkemizde kurumlaşmanın daha yaygın hale getirilmesinin bir yolu olan, şirketlerde birleşme konusu, daha geniş bir düzenlemeyle özendirilmeli, şirketin önündeki bürokratik engeller ve mevzuattaki kısıtlamalar (örneğin; birleşmenin aynı tür şirketler arasında olma zorunluluğu gibi) en aza indirilerek hukuki kolaylıklar sağlanmalıdır.

Muhasebe uygulamaları yönünden, birleşme ile ilgili işlemler oldukça uzun olması ve yer yer tekrarlara neden olmasına rağmen, birleşecek şirketlerin öncelikle aynı tip bilanço düzenlemek suretiyle birleşme için uygun bir zemin hazırlanması çok yerinde bir uygulamalıdır. Çünkü ancak bu şekilde birleşen ve birleşilen şirketlerin ortakları arasında hakkaniyet ölçülerine uygun bir sermaye paylaşımı mümkün olabilecektir.

Belirtilen çerçevede yapılan çalışma, uygulamadan seçilerek adım adım izlenen iki anonim şirketin birleşerek tek bir çatı altında toplanmasına ilişkin canlı bir örnekle desteklenerek tamamlanmıştır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AYDIN, Davut :**Sermaye Şirketleri Muhasebesi**,
Anadolu Üniversitesi Yayınları,
No:351, 1989.
- BEKTÖRE, Sabri :**Şirketler Muhasebesi**, Birlik Ofset
BENLİGİRAY, Yılmaz Yayıncılık, Eskişehir, 1996.
AYDIN, Davut
- BEKTÖRE, Sabri :**Şirketler ve Kooperatifler**
BENLİGİRAY, Yılmaz **Muhasebesi**, TC. Anadolu Üniversitesi
Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırmalar
Vakfı No:45, Eskişehir, 1986.
- BEKTÖRE, Sabri :**Muhasebe: Ticaret Şirketleri**,
Eskişehir İTİA, No:212/137, Eskişehir,
1979.
- ÇEVİK, Orhan Nuri :**Anonim Şirketler**, Ankara, 1988.
- ÇEVİK, Orhan Nuri :**Limited Şirketler Hukuku ve**
Uygulaması, Ankara, 1976.
- DOMANIÇ, Hayri :**Anonim Şirket Hukuku ve**
Uygulaması, İstanbul, 1988.
- DOMANIÇ, Hayri :**Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, Fatih
Gençlik Vakfı Matbaası İşletmesi, İstanbul,
1988.

- ERİŞ, Gönen :**Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara, 1995.
- KIZILOT, Şükrü :**Şirketler Muhasebesi Vergilendirilmesi**
EYÜPGİLLER, Saygın **Hukuku ve Mevzuatı**,1995.
- KİSHALI, Yunus :**Şirketler Muhasebesi**, Atatürk
Üniversitesi Basımevi, Erzurum, 1991.
- TARAKÇI, Hızır :**Mükellefiyetlerin Sona Ermesi ve**
Kurumlaşma, Adapazarı, 1995.
- TÜRK, Hikmet Sami :**Ticaret Ortaklarının Birleşmesi**,
Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma
Enstitüsü, Ankara, 1986.
- YASAMAN, Hamdi :**Anonim Ortakların Birleşmesi**,
Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma
Enstitüsü, Ankara, Haziran, 1987.
- YAZICI, Mehmet :**Muhasebe-2 Dönemsonu İşlemleri**,
DURMUŞ, Ahmet İstanbul, 1979.
- YETKİN, Mustafa :**Ticaret Şirketleri**, Eğitim
Yayınları, İstanbul, 1977.

EKLER

EK-1-**BİRLEŞME SÖZLEŞMESİ**

Bir taraftan merkezi Kütahya olup, Kütahya Ticaret Sicili'nin 2866 numarasına kayıtlı ve 50.000.000(Elli milyon) TL. esas sermayesi beheri 500.-(Beşyüz) TL nominal değerde 50.000 (Elli bin) paydan oluşan Kütahya Toprak Sanayi A.Ş. (Bundan böyle "Toprak Sanayi" diye anılacaktır) ile diğer taraftan merkezi Kütahya'da olup Kütahya Ticaret Sicili'ne 177 numara ile kayıtlı ve 200.000.000 (İkiyüzmilyon) TL. esas sermayesi beheri 1000 (Bin) TL nominal değerde paydan oluşan Ankara Porselen Ticaret A.Ş. (Bundan böyle "Ankara Porselen" diye anılacaktır) arasında işbu **Birleşme Sözleşmesi** akdedilmiştir.

Madde 1:

Kütahya Toprak Sanayi'nin 30.12.1989 günü yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında ;

"Şirketimizin Ankara Porselen Ticaret A.Ş. tarafından devir alınması ve infisah suretiyle birleştirilmesi konusunda,

Birleşmenin Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37-39'uncu maddeleri ile Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre gerçekleştirilmesi ve bu nedenle Ankara Porselen Ticaret A.Ş. ile birleşme sözleşmesi akdetmeye ve diğer yasal koşulların ifası konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesine",

Ankara Porselen'in 30.12.1989 günü yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında;

“Kütahya Toprak Sanayi A.Ş.’nin şirketimizce devralınması suretiyle adı geçen şirketle birleşmesi konusunda,

Birleşmenin Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37-39'uncu maddeleri ile Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre gerçekleştirilmesi ve bu nedenle Kütahya Toprak Sanayi A.Ş. ile birleşme sözleşmesi akdetmeye ve diğer yasal koşulların ifası konusunda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesine” karar verilmiştir.

İşbu Birleşme Sözleşmesi, mezkur yetkililere istinaden akdolanmıştır.

Madde 2:

Taraf şirketlerin birleşmesi (Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 37, 38 ve 39'uncu maddeleri, ile Türk Ticaret Kanunu'nun 451 ve diğer hükümlerine uygun olarak) Kütahya Toprak Sanayinin Ankara Porselen'e katılması şeklinde olacak ve 31.12.1992 tarihi itibariyle düzenlenmiş ekteki Kütahya Toprak Sanayi bilançosunda görülen bütün aktif ve pasifler bir kül halinde 01.01.1990 tarihi itibariyle Ankara Porselen tarafından alınarak gerçekleştirilecektir.

Madde 3:

Ankara Porselen kül halinde devraldığı Kütahya Toprak Sanayi aktif ve pasiflerini aynen bilançosuna aktaracaktır.

Madde 4:

Taraflar birleşmenin tescili tarihinden itibaren 15 gün içinde devir bilançolarını da ekleyerek müşterek imzalayacakları **Devir Beyannamesini** ve gerekli olan diğer hususları Kütahya Toprak Sanayi ve Ankara Porselen'in bağlı bulunduğu Çinili Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne vereceklerdir.

Madde 5:

Ankara Porselen birleşme ile infisah edecek Kütahya Toprak Sanayi'nin tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğine dair bir taahhünameyi Çinili Vergi Dairesi'nin talebi halinde yeterli teminat gösterecektir.

Madde 6:

Kütahya Toprak Sanayi'nin birleşme tarihi olan 30.12.1992 tarihi gerekli işlemlerin tamamlanması ve Birleşme Sözleşmesinin taraf genel kurulunca onanmasından sonra birleşmenin Kütahya Ticaret Sicili'ne gelen kayıtlarına intikal ettirilecek ve bu şirket faaliyet sonuçları içinde görünecektir.

Madde 7:

Ankara Porselen, Kütahya Toprak Sanayi alacaklılarına birleşmeyi Türk Ticaret Kanunu madde 438 dairesinde bildirilecek ve adresleri bilinen alacaklıları da taahhütlü mektupla durumdan haberdar ederek alacaklarını bildirmeye davet edecektir.

Madde 8:

Ankara Porselen, müracaat etmeyen Kütahya Toprak Sanayi alacaklıları ile vadesi gelmemiş veya ihtilaflı bulunan alacaklılara ilişkin olarak Türk Ticaret Kanunu'nun 445'inci maddesi hükmü dairesinde hareket edecektir.

Madde 9:

Türk Ticaret Kanunu'nun 447'nci maddesinde yazılı şartlar gerçekleştiğinde Kütahya Toprak Sanayi Kütahya Ticaret Sicili'nden terkin olunacaktır.

Madde 10:

İşbu birleşme sözleşmesi taraf şirketlerin Genel Kurullarınca onaylanacaktır.

KÜTAHYA TOPRAK SANAYİ A.Ş.

ANKARA PORSELEN TİCARET A.Ş

.....
Yönetim Kurulu Üyesi
İmza

.....
Yönetim Kurulu Üyesi
İmza

.....
Yönetim Kurulu Üyesi
İmza

.....
Yönetim Kurulu Üyesi
İmza

.....
Yönetim Kurulu Üyesi
İmza

.....
Yönetim Kurulu Üyesi
İmza

Ek 2

Karar Sıra No : 18
Karar Tarihi : 20.12.1995
Kararın Mahiyeti : Kütahya Toprak Sanayi. Tic.A.Ş. ile birleşme hakkında

YÖNETİM KURULU KARARI
(Ankara Porselen Tic.San. A.Ş.)

Yönetim kurulu Başkan Mustafa ARLAN tarafından yapılan toplantıda aşağıdaki kararları almıştır.

Genel kurulu aşağıdaki gündem maddelerini görüşmek üzere Eskişehir yolu üzeri No: 2 Kütahya adresinde 30.12.1995 tarihinde saat 10.00'da olağanüstü toplanacaktır.

Toplantı için bütün ortaklarımıza duyurulmasına, mercilere başvurularak gerekli işlemlerin yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

GÜNDEM

1. Açılış ve Divan Teşekkülü
2. Toplantı tutanağının imzalanması hususunda divana yetki verilmesi
3. Yönetim Kurulu faaliyet raporunun okunması ve Kütahya Toprak San. Tic. A.Ş. ile birleşmeye karar verilmesinin görüşülüp karar bağlanması
4. Şirketimizin ana sözleşmesinin 6. maddesi olan sermaye artırımının karara bağlanması.
5. Dilek ve temenniler
6. Kapanış

Yönetim Kurulu Başkanı

Üye

Üye

Karar Sıra No : 10
Karar Tarihi : 15.12.1995
Kararın Mahiyeti : Ankara Porselen Tic.A.Ş. ile birleşme hakkında

YÖNETİM KURULU KARARI

(Kütahya Toprak San. Tic. A.Ş.)

Yönetim kurulu Başkan Halid Yücel tarafından yapılan toplantıda aşağıdaki kararları almıştır.

Genel kurulu aşağıdaki gündem maddelerini görüşmek üzere Asım Gündüz Cad. No:8 adresinde 20.12.1995 tarihinde saat 9.00'da olağanüstü toplanacaktır.

Toplantı için bütün ortaklarımıza duyurulmasına, hükümet komserinin toplantıya gelmesi için gerekli yerlere başvurularak yasal işlemlerin yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

GÜNDEM

1. Açılış yoklama ve Divan Teşekkülü
2. Toplantı tutanağının imzalanması için divana yetki verilmesi
3. Yönetim Kurulu raporunun okunması ve Ankara Porselen Tic.San. A.Ş. ile birleşmeye hususunun müzakere edilip karara bağlanması
4. Dilek ve temenniler
5. Kapanış

Yönetim Kurulu Başkanı

Üye

Üye

Ek-3-

25.12.199

Asliye Hukuk Mahkemesi
Sayın Hakimliğine
KÜTAHYA

HASIMSIZ TESBİT DAVASI

- DAVACI** : Kütahya Toprak San. Tic. A.Ş.
 Eskişehir Yolu Üzeri No:2 KÜTAHYA
- OLAY** : Halen Kütahya Defterdarlığı Çınili Vergi Dairesi
 sicil numarasında mükellef olarak ticari faaliyette
 bulunmaktayım.

Mevcut işletmemi 31.12.199. tarihi itibariyle sona
 erdirerek, bütün aktif ve pasifi ile aynı sermaye var
 etmek sureti ile “Ankara Porselen Tic.San.A.Ş.”ne
 katılmak istiyorum.

Yürürlükteki mevzuat kapsamında yapılacak bu işlem
 için mevcut ticari işletmenin sermayeye esas öz
 varlığının belirlenmesi gerekmektedir.

- TALEP:** : Kütahya Toprak San. Tic. A.Ş.’nin 31.12.199. tarihi
 itibarıyla öz varlığının tesbitini yüksek mahkemenize arz
 ve dava ederim.

Kütahya Toprak San. Tic. A.Ş.
 Yönetim Kurulu

Ek -4-**T.C.
KÜTAHYA
ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ
SAYI**

ESAS NO : 1995/25 D. İşl.
KARAR NO : 1995/23 D. İşl.
HAKİM : Ahmet İPEKOĞLU 21203
KATİP : Hülya ÖREN 860
SAPTAMA İSTEYEN : KÜTAHYA TOPRAK SAN.A.Ş.
KARŞI TARAF : HASIMSIZ
İSTEK : ÖZVARLIĞININ SAPTANMASI
İSTEK TARİHİ : 22.12.1995
KARAR TARİHİ : 22.12.1995

Saptama isteyen 22.12.1995 tarihli dilekçesi ile özvarlığının saptanmasını istediğinden dilekçesi incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

1. Saptama isteyen talebi kanun ve usulüne uygun olduğundan talebin kabul edilerek saptamanın 23.12.1995 tarihinde saat 14.00'te yapılmasına,

2. Bilirkişi olarak Kütahya Ticaret ve Sanayi genel sekreterliğinden gerekli Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Mustafa ÖZYORGUN'un seçilmesine, emeğine karşılık 1.250.000 TL. ücret taktirine,

3. Saptama isteyen bilirkişi ücreti ile mahkeme giderini vezneye yatırmasına,

4. Harcı peşin alındığından başka harç alınmasına yer olmadığına,

Evrak üzerinde yapılan inceleme sonucu karar verildi.

Hakim 21203

Ek -5-**T.C.****KÜTAHYA****ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ****SAYI**

1995/25 D.İşl. Esas

TESBİT ZAPTI**HAKİM** :Ahmet İPEKOĞLU 21203**KATİP** :Hülya ÖREN 860

Verilen tesbit kararı gereğince yukarıda ismi yazılı mahkeme heyeti ve Mübaşir Hasan Köseoğlu, Bilirkişi Mustafa ÖZYORGUN ile birlikte saptama isteyen tarafından temin edilen araç ile Eskişehir Yolu Üzeri No:2'de bulunan tesbit mahalline gelindi.

Saptama isteyen ve bilirkişi tesbit yerinde hazır, bilirkişinin kimlik tesbitine geçildi.

BİLİRKİŞİ: Mustafa ÖZYORGUN-Ahmet oğlu 1940 doğumlu Kütahya'da Serbest Muhasebe ve Mali Müşavirlik yapan, yanları tanımaz, herhangi bir engel hali yok, usulen yemin ihtarı yaptırıldı.

Keşif yerinde faaliyetin bulunduğu toprak ve porselen mamulleri üzerine çalışma yapıldığı görüldü.

Tesbitin isteyenlerden soruldu. Dilekçemizi aynen tekrar ediyorum dediler. Tesbit istedikleri işyeri ve işyerindeki tüm malları gösterdiler. Bilirkişi ve ticarethane tüm gelir ve giderini gösterir resmi defterimi de ibraz ediyorum dediler. Beyanlar okundu. İmzalar alındı.

Bilirkişi huzura alındı, huzurda tarafına gösterilen tesbit isteyenlere ait işyeri ve bu işyerine ait resmi defterleri tek tek inceledim. Raporumu aldım, ayrıntılı raporumu takdim için mehiyl istiyorum dedi beyanı okudu, imzası alındı.

Bilirkişi;

Tesbit isteyenlerden soruldu rapor beklenilsin bir diyeceğimiz yoktur dediler.

Tesbitin bittiği bildirildi.

Bilirkişi raporunun ibrazı için 3 günlük süre verilmesine mahkememiz heyeti karar verdikten sonra düzenlenen tutanakla birlikte imza altına alındı.

Tesbit İsteyen

Mübaşir

Katip

Hakim 21203

Ek-6-**BİLİRKİŞİ RAPORU**

Tesbit isteyen Kütahya Toprak San.A.Ş.'nin mahkemeye verdiği 25.12.199. tarihli dava dilekçesi ile işletmesinin öz sermayesi ile Ankara Porselen Tic.San.A.YŞ.'tine aynı sermaye olarak koyacağından gerek nakit gerekse fiziksel olarak tesbit edilmesini talep ve dava etmiştir.

TESBİT VE İNCELEMENİN YÖNTEMİ

Tesbit isteyen Kütahya Toprak San.Tic.A.Ş.'nin işletmesinin halen faal olup olmadığının 1995 yılında V.U.K'nu hükümlerine göre tutmak mecburiyetinde olduğu ticari defterlerinin, kanunda yazılı esaslara uygun olarak tutulup tutulmadığının vergi mükellefi olarak Kütahya vergi dairelerinde kaydı bulunup bulunmadığının, İşyeri olarak Kütahya Belediyesi'nden alınması gereken açma ruhsatnamesinin olup olmadığının, dava dosyasında mevcut bilançodaki rakamların aktif ve pasif olarak ticari defterlere uygunluğunun tesbit edilmesi gerekmektedir.

MUHASEBE YÖNÜNDEN TETKİK VE TESBİTLERİMİZ

1. Tesbit isteyen davacı halen Kütahya'da Eskişehir Yolu Üzeri No:2 adresinde ticari faaliyetini devam ettirdiği,
2. Belediye açma ruhsatının mevcut olduğu,
3. V.U.K. nu ve T.T.K. nun hükümlerine göre tutulması zorunlu olan,

Ek-7-

T.C.
KÜTAHYA
ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ

ESAS NO : 1995/25 D. İşl.
 KARAR NO : 1995/22 D. İşl.
 HAKİM : Ahmet İPEKOĞLU 21203
 KATİP : Hülya ÖREN 860
 SAPTAMA İSTEYEN : KÜTAHYA TOPRAK SAN.A.Ş.
 KARŞI TARAF : HASIMSIZ
 İSTEK : ÖZVARLIĞININ SAPTANMASI
 İSTEK TARİHİ : 26.12.1995
 KARAR TARİHİ : 30.12.1995

Saptama isteyen dilekçesi ile ve bilirkişi raporu incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Saptama isteyen Çinili Vergi Dairesinde 259 00 41 61 no'lu sicil numaralı mükellef olduğunu Mevcut Ticari İşletmesini 31.1.2.1995 tarihi itibariyle sona erdirerek Ankar Porselen Ticaret Sanayi Anonim Şirketine katılmak istediğini belirtip,

T.T.K. nun 451. maddesi gereğince özvarlığın saptanmasını istemiştir.

Saptama isteyenin Eskişehir Yolu Üzeri No:2 adresine gidilmiş burada kuruluşun faaliyette olduğu görülmüştür.

Bilirkişi işletmenin belgelerini incelenmiş 29.12.1995 havale tarihli raporunu ibraz etmiştir.

Bilirkişinin raporunda Kütahya Toprak San.Tic.A.ř. Çinili Vergi Dairesi 259004161 sicil numarasında kayıtlı olduğu 24.11.1994 tarihinde 2050-2051-2052-2053-2054 yevmiye numaraları ile notere tastik ettirildiği anlaşılmıştır.

Bilirkişi 31.12.1995 tarihli bilançoynu incelemiş ve buna göre Aktif Genel Yekünü 150.000.000 TL., pasif yekününün 100.000.000 TL. olduğu ve özsermayesinin 50.000.000 TL. olduğunu bildirmiştir.

SONUÇ : Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı Kütahya Çinili vergi dairesinde 259004161 sicil numarasında kayıtlı olan Kütahya Toprak San.A.ř.'nin özsermaye toplamının 50.000.000 TL olarak 25.12.1995 tarihli bilirkişi raporunda belirttiğinin saptanmasına,

Harç peşin alındığından başka harç alınmasına, yer olmadığına, Evrak üzerinde yapılan inceleme sonucu karar verildi.

Hakim 21103

Ek-8-**ANKARA PORSELEN TİCARET SANAYİ ANONİM
ŞİRKETİ'NİN ANA SÖZLEŞME TADİL TASARISIDIR.**

- ESKİ ŞEKLİ** : Mahkemenin eski şekli aynen yazılacaktır.
YENİ ŞEKLİ : Şirketin sermayesi 250.000.000 TL. kıymetindedir.
 Bu sermaye her biri 100 TL. kıymetinde 250.000 hisseye ayrılmıştır.

Önceki sermayeyi Teşkil eden 200.000.000 TL. nin tamamı nakten ödenmiştir.

Bu defa arttırılan 50.000.000 TL. ise T.T.K. nun 303. Maddesine göre tüm aktif ve pasifi ile birlikte devralınan Kütahya Ticaret Sicilinin 177 sayısında kayıtlı Kütahya Toprak Sanayi Anonim Şirketi işletmesinin özvarlığından (ödenmiş sermayesinden) teşkil etmiş Kütahya Toprak San.A.Ş. tarafından işbu Anonim Şirkete sermaye olarak konulmuştur. Bu işletmenin özvarlığı Kütahya Asliye Hukuk Mahkemesinin 30.12.1995 tarihli 1995/25 sayılı kanunu ve 29.12.1995 tarihli bilirkişi raporu ile tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Hisse senetleri nama yazılıdır. Hisse senetleri 1000 TL. küpürler halinde bastırılabilir.

Aynı sermayi karşılığında çıkarılacak hisse senetleri sermaye artırımının tescilinden itibaren iki yıl geçmedikçe başkasına devredilemez.

Sermayenin tamamı ödenmeden hamiline yazılı hisse senedi çıkarılamaz.

Devralınan işletmenin borç ve alacakları işbu Anonim Şirket bünyesinde de aynen devam edecektir.

Sermaye olarak konulan mal ve haklar özel bir sicile (Tapu sicili, gemi sicili, trafik sicili, sanayi mülkiyet sicili gibi) kayıtlı ise sermaye artırımının tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde ilgili sicilde şirket adına tescil ettirilir.

Ek-9-

**ANKARA PORSELEN TİCARET SANAYİ ANONİM
ŞİRKETİNİN 30.12.1995 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL
KURUL TOPLANTI TUTANAĞI**

Ankara Porselen Tic.San.A.Ş.'nin olağanüstü genel kurul toplantısı 30.12.1995 tarihinde saat 10.00'da şirket adresi olan Eskişehir Yolu Üzeri No:2'de İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünün 29.12.1995 tarih ve 216 sayılı yazıyla görevlendirilen Bakanlık komiseri Remzi Yılmaz'ın gözetiminde yapılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu 370. Maddesine göre yapılmak istenilen bu toplantıda hisse sahiplerinin herhangi bir itirazlarının bulunmadığının Hazirun cetvelinin tetkikinde şirket toplam 50.000.000 TL. sermayesine tekabül eden 50.000 adet hissesinin tamamını asaleten olmak üzere hazır bulunduğu tesbit edildi.

Böylece mevcut hesabın tamam olduğu anlaşılması üzerine bakanlık komiseri toplantının kanunen açılabilceğini bildirdi.

1. Toplantı Gündemi görüşmek üzere Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet ASLAN tarafından açıldı.
2. Yapılan divan başkanlığı seçimi sonunda divan başkanlığına Mehmet ASLAN oy toplama memurluğuna Metin CAN'ın katipliğe de Hüseyin GÜMÜŞ'ün seçilmesine ve Başkanlık divanına genel kurul tutanağının hissedarlar adına imzalanma yetkisi verilmesine oybirliğiyle karar verildi.
3. Yönetim Kurulu faaliyet raporu Mehmet ASLAN tarafından okundu. Okunan rapor müzakereye açıldı. Yapılan müzakere sonucunda şirketin Kütahya Toprak San.A.Ş. ile sözleşmesine karar verildi.
4. Şirket ana sözleşmesinin sermaye ile ilgili 6. maddesinin değiştirilmesi görüşmelerine geçildi. Yapılan görüşmeler sonucunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kütahya İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünden alınan 29.12.1995 tarih ve 289 sayılı izinde belirtilen değişiklik tasarısı genel kurulda oy birliği ile kabul edildi.
5. Dilek ve temenniler bölümünde söz alan olmadı.
6. Gündemde görüşülecek başka bir madde olmadığından toplantıya saat 16.00'da divan başkanlığı tarafından son verildi. 30.12.1995

SANAYİ VE TİCARET
BAŞKANLIĞI KOMİSERİ

DİVAN BAŞKANI

OYTOPLAYICI

Ek-10-

**KÜTAHYA TOPRAK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİNİN
30.12.1995 TARİHLİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL
TOPLANTI TUTANAĞI**

Ankara Porselen Tic.San.A.Ş.'nin olağanüstü genel kurul toplantısı 30.12.1995 tarihinde saat 9.00'da şirket adresi olan Asım Gündüz Cad. No:8'de İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünün 29.12.1995 tarih ve 216 sayılı yazıyla görevlendirilen Bakanlık komiseri Hasan Kavak gözetiminde yapılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu 370. Maddesine göre yapılmak istenilen bu toplantıda hisse sahiplerinin herhangi bir itirazlarının bulunmadığının Haziran cetvelinin tetkikinde şirket toplam 50.000.000 TL. sermayesine tekabül eden 50.000 adet hissesinin tamamını asaleten olmak üzere hazır bulunduğu tesbit edildi.

Böylece mevcut hesabın tamam olduğu anlaşılması üzerine bakanlık komiseri toplantının kanunen açılabilceğini bildirdi.

1. Toplantı Gündemi görüşmek üzere Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar BOZ tarafından açıldı.
2. Yapılan divan başkanlığı seçimi sonunda divan başkanlığına Yaşar BOZ oy toplama memurluğuna Kudret ÇEKİ'nin katipliğe de Mustafa SARI'nın seçilmesine ve Başkanlık divanına genel kurul tutanağının hissedarlar adına imzalanma yetkisi verilmesine oybirliğiyle karar verildi.
3. Yönetim Kurulu faaliyet raporu Yaşar BOZ tarafından okundu. Okunan rapor müzakereye açıldı. Yapılan müzakere sonucunda şirketin Kütahya Toprak San.A.Ş. ile sözleşmesine karar verildi.
4. Şirket ana sözleşmesinin sermaye ile ilgili 6. maddesinin değiştirilmesi görüşmelerine geçildi. Yapılan görüşmeler sonucunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kütahya İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğünden alınan 29.12.1995 tarih ve 289 sayılı izinde belirtilen değişiklik tasarısı genel kurulda oy birliği ile kabul edildi.
5. Dilek ve temenniler bölümünde söz alan olmadı.
6. Gündemde görüşülecek başka bir madde olmadığından toplantıya saat 16.00'da divan başkanlığı tarafından son verildi. 30.12.1995

SANAYİ VE TİCARET
BAŞKANLIĞI KOMİSERİ

DİVAN BAŞKANI

OYTOPLAYICI